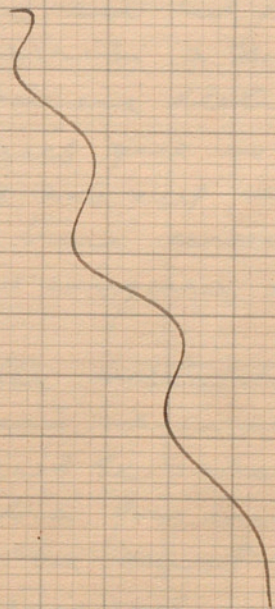

W. P. 10

Continuació de la
llibreta n° 9, pàgina nú-
mero ~~1035~~
1036.

Qci hi hē ordre ey
kots etj ordres.

Montauban. (Tarn-et-Garonne)

1037

Dimecres, dia 12 de novembre del 1940.

Notie escrivint a principis notlles des de Montauban
en vaig arribar. Un el dilluns prop passat dia 11
a les quatre de la matinada. Vaig sortir de Servian
el 9 al matí vers Béziers, en "bonaparte" de la
senyora Angela i de l'Elisabeth. Va aparèixer en
tot varem estar. Un quasi tot el dia s'ignia fins
al darrer tren que venia a Servian. Llavors,
elles varen acomodar-se i retornaren, jo també
un tard prenia el tren vers Narbonne. El viatge
fore senzilla i emocionant tant amb la mare
com amb la filla, i tal com havia estat pre-
vist en prometèrem un prompte a veure.

La gran estima que jo sento per aquesta
família boníssima fa que aï el pessi molt
i fins i tot que pessi arribi a Senyora. La
Dama he rebut ja llur primera lletra i encara
em diuen una vegada més que si en Paul
es troba en dificultats que no es preocupi i
que jo prengui de nou el tren cap a Servian.
L'oli em diu que tots s'engeren sense mi
i que hi torni.

Aï a Montauban estic instal·lat de mo-
ment a casa en Paul, però com que ell no
està a casa seva vivint amb la seva germana,
vol cercar-me una cambra per mi i menjar
als Snakers. Ting una tu la meitat dos dies a
dinar als menjadors americans, més a saber
ho faré amb ell i ho faré quasi cada dia.
En Paul es desena per mi i treballa tant com
pot per arrencar-me inclús la documentació

cosa pare més bé tingut a França; a més a més, subsumeix totes les seves necessitats i em fa freqüentat les seves amistats i la seva vida ben bé de món; en un mot, comença acuradament la meua amistat i em fa objecte d'unes atencions que no mereixo, però que agraeixo profundament.

El viatge, passant per Carboneira per veure en Vicens, fou tranquil i bo. Durant el diumenge definírem el programa futur amb en Vicens i com que ell decidí restar jo vaig partir a mitjan nit de l'onzenet dia.

Ací he he trobat en Ballescà que està ja convertit en un garreu prou que no té ni cinc ni un despullat. També he vist breument la Lilote Barrericaixa prometent una nova entrevista a casa seva on hi he estat ben rebut per tota la família.

Si arribes a tenir la cambra que en Paul vol cercar-me, ací hi estaré molt bé, independentment de comede i ademe podria ésser que ell no m'hauria tret en els papers.

La única notícia que hem qualificat de sensacional és el viatge de en Molotok a Berlín. La única que per mi pot ésser particularment interessant és l'obertura de la línia de comunicació per certes coses i pot més o menys comprendre el meu cas; per tant podria ésser que ara de bé heu maldada de Clizé.

Dijous, dia 14 de novembre.

Hem anat amb en Paul a prendre l'esperitina a un nou i bonic cafi. Allí ens hi esperaven la "unió" d'aquest: una companya nova. Després de n'apar hem anat amb la companyia omnia documentada al cinema car l'altra no hi pogut venir, amb nosaltres hi ha vingut un altre noi. El cinema en qüest a local era molt ben presentat i el programa també força bonic.

El matí me l'he passat llegint i la tarda fent alguns lletres comunicals per ell. Als matins, però, m'avorreixo un tic per manca d'ambient car m'ho heu de passar al magatzem puix que al pis l'una hi fa la neteja i el dinar; tantmateix les tardes són millors degut a que al pis hi ha més rodat. Mes el millor per mi són les vetllades soles ja que faig el que em plau: escriure, llegir o escoltar la ràdio.

Dissabte, dia 16 de novembre.

Aquest matí hem marxat vers l'Arriège tota la família d'en Pol i ell i tot; es tracta que allà hi ha mort una tia d'ells. Un coneixença m'ha deixat a mi amb el pis fins al dilluns al vespre.

Aquest gest tan amical i de confiança de la germana del Pol i del seu marit m'ha quasi funcionat puix que no m'ho esperava, i ho agraeixo profundament.

M'he passat tot el dia llegint, escrivint, escoltant la ràdio, etc. un dia magnífic al meu ambient.

A bereure hi he anat a casa de la família

espanyola on està en Ballasté; he comprat pa i formatge i heu berenat tot. Després he anat a fer una nova visita a casa de Lilette i m'han fet quedar a sopar, parlant animadament una bona estona i profunditzant la nostra estreta conèixer que s'hi pot tenir confiança. Ara m'acabo d'arribar ben sopat i content.

La Lilette és una noia llestaga però discreta i correcta; la seva mare molt simpàtica i les germanes que té, tres, trempades.

Dimenge, dia 17 de novembre.

Després de dinar me n'he anat a veure un llibre on hi he vist "la dona X" en francès. He tingut interès en veure aquesta pel·lícula perquè m'havia vist en espanyol, i val a dir que està molt bé, malgrat que podria, al meu parer, estar millor. No sé perquè em sembla que en espanyol havia d'esser millor treballada sobretot el paper de la dona X està interpretat per la gran artista Maria F. Adrián de Juevora.

Havent sopat he escrit dues lletres, una per enviar-la a la Carme directament per veure què tal respon. Després univèrsia i lectura.

Dilluns, dia 18 de novembre.

Acabo de venir de comprar el regal destinat pel proper aniversari de l'Elisabeth, o sia el dia 6 de desembre veient. Es tracta d'un present apropiat per una dona: un estoi de manuscrits ben folin. H. he destinat des-vent

franch de la meua modesta biblioteca que representa per mi un gran esforç econòmic, però estic satisfet perquè s'ho mereix.

Dimarts, dia 19 de novembre.

He rebut una molt interessant lletra de l'oli en me n'hi inclou unes quantes més; de casa, i de tres o quatre amics i companyys. La lletra d'ella és un exponent d'estima i tendresa tant per part d'ella com de tota la família. Lamentava no trobar-ne encara els moments parats junts i dir que m'estima molt, molt, i que troba que jo també l'estimo molt, és a dir que ella se sent ja suficientment satisfeta de l'estima que jo li fa.

Es interessant aquest parent perquè fa referència a un dels encs de la primera lletra adreçada des d'ocí. En li feia un exponent de la meua estima vers ella que era sinceríssima i lleal, si bé no un encamentament sentimental.

Per ella jo faria qualsevol sacrifici i seria capaç de prometre per, si es presentés, per experiències, circumstàncies, les més agosarades condicions, malgrat que el meu amor per ella no ha estat el de la pura paternitat precisament. És una existència molt cara barrejada de simpatia, d'afinitats, d'acquiescència i de maternitat. Del seu cos jove, fresca i seductor m'ha atret i m'atrau; una arribada a poder m'hi he sentit tan feliç

o més ben dit més que amb d'altres que ho
 via tingut ple domini de la consciència. Un dia,
 després d'un cert pensari complet, ella m'expli-
 cava que havia a treure per aquells segons la
 cosa es conformava; ella perdé doncs la vo-
 cis de s'inser sota el poder del plaer i del de-
 sir, jo no i la cosa no feu. Ella em digué de
 plena veu, portat per la conversa, que amb
 mi i la consciència a ulls clucs, jo, en casari,
 no sóc capaç de fer el sentenci el revés.

El fet que darrerament hegi tingut quatre
 o cinc veus, especialment, enumerades de
 mi i jo no d'elles, no m'acaba d'omplir
 d'orgull com a d'altres faria poder; per una
 banda em tinc una pena que el meu cor
 es senti tan obstinat a no volquer entre-
 gar-se car no sé quan les veus exigències
 podran ésser satisfetes; per una altra m'as-
 tuc content perquè veig al cap i a la fi
 que opertes, doncs no han el que jo reclamo.

L'últim tot i estiment la meua per la bar-
 regia de sentiments que he intentat descriure,
 veig que no pot ésser la meua apra per d'el-
 tres motius que no ho faient el meu ideal;
 més constato que l'esperitisme romanent
 no és l'única font d'afectes meus per ella
 tota negada que el meu és un altre. Un exem-
 ple: heí com a veus doncs més o menys a-
 uniques; les veig veient, les toco en el ben
 sentit; en general ^{unes} tres són veus d'el-
 "luc" que ella, però m'era em diguessin
 o em donessin a recollir primer voldria

al meu costat, diria sense vacil·lar que a
 ella: repetitissimament seria inferior.
 Això demostra que no és sols la matèria el
 que em guia sempre el seu escolt.

Dijous, dia 21 de novembre

Don Pol té seus parents amics que són
 peixos grans d'estat Català. Venen sovint a casa
 a veure'l i avui que ell està indisposat hem
 fet com dir el verumt rei mateix tot xer-
 rant. (jo escoltava) Pol tenia les estat per-
 lar de l'actuació de les altres esferes de la
 política durant les darreries de la guerra
 i en particular d'alguns responsables de
 càrrecs importants, importantíssims. Han
 dit tals barbaritats, aventures indignes, immo-
 ralitat, intrigues, etc. que és vergonyant, lu-
 mulant i lamentable fins a tot punt que
 demostra que la integritat moral en la po-
 lítica és prou impossible, primerament per-
 que és el camp obert pels pòques-vergonyes,
 pels despreciables, pels falsos, corruptors, ban-
 dits de parents: capell de capa alta, i que si
 un home íntegre arriba immensament a
 aquetes esferes és difícilíssim que no es cor-
 rompi.

Recordant les conversacions d'avui i la
 d'ahir en treu una consciència que si fos-
 se em feia la política així tu la rebest
 de donar el cap de gràcia.

Dissabte, dia 22 de novembre.

Una nova lletra plena de tendresa de l'èbri on s'hi manifesta també la de la família. Per exemple ella parla del que em troba a faltar molt: "un munt de baisers éparpillés sur ton visage". I se mare plora perquè diu que ja ho cen veurà més perquè allà els refugiats esportats els han enviat als camps. A més a més diu que m'enviarà la cuixa de llebre que em guarda per mi; aquesta llebre fou morta pel Joffre i la pobre dona em guarda un bocí per probar-la.

Què no valen tots aquests detalls i molts d'altres, tan purs i desinteressats! Per mi són estimadíssims.

Dissabte, dia 23 de novembre.

Aquell devot amic i company de la Companyia, en fama, m'ha vingut a veure des de Septfonds avui. És el de sempre. Hem parlat animadament una bona estona i ara veula de marxar per retornar al seu lloc.

Fa una colla de dies que no escriu res sobre la guerra; en aquest aspecte però fins fa dos o tres dies que no hi ha coses importants. Extructa que els grecs ajuts pels anglesos estan fent una formidable patilla als italians, tan gran que envolta de la Guadalajara. Hom diu que a França ja no hi resta un italià i que l'ofensiva encara no s'ha parat.

En matèria diplomàtica el Reich no parla; després d'en Molotov han anat a Berlín el rei Boris

de Bulgària, una segona vegada en Ferran Suïss,
 el cap del govern i ministre d'affers estrangers de
 d'Hongria, el cap i ministre del mateix país
 de Rumania, és via l'Autanescu, el conduc-
 tor com es fa dir allà. Dels Balkans ja no
 queda més que Iugoslàvia per controlar definiti-
 vament si bé és més d'ells que dels anglesos
 per ara; el secret és Euzèmia o millor dit no
 és secret car tot sembla dir que en cas de inter-
 vençió no farà amb Anglaterra.

els Estats Units amb la Tercera edició d'un Pon-
 velt continuen la mateixa política d'ajut espas-
 als britànics i aquestes reparteixen isties a tot i
 a dot amb l'Europa asiàtica i marina.

Dinnerpe, dia 24 novembre.

Supar ho faig cada nit quasi amb un sol
 però sumi i mefies dinen junts i molt bé. (Fin
 la seva germana va demps. me. abans de mes.
 Har les instruccions per preparar el menjar del
 dissete el vespre i d'avi; va deixar molta
 terra i com puc d'apetit no me'n falta lo men-
 jat força, a gust.

Després de dinar hem anat tot dos fent una
 passejada, fins a la Torre de la seva família.
 La germana pr no em vebé fins molt joiosa
 mesit quan vaig arribar, sembla que vagi
 canviant i és ella mateixa la que em diu pr
 em pedi a sopar amb en Pol. Anir a la
 Torre m'ha fet els honors recompenyat-me amb
 el seu fill i germana, a viure la casa que està
 molt bé i després a un potet. Finalment sup

ha donat per repa a tot aple llet i un bon
 boi de pernil. Poc després retornàvem a la
 ciutat on anàrem a fer l'aperitiu. En ha-
 vent repat ja me n'he anant al cinema.

Dilluns, dia 29 de novembre.

Aquest dia havia començat molt bé i em
 se arribar a la meitat ja hi ha hagut un can-
 vi. Són les elegies del pobre, refugiats que mai
 són completats o durables:

De bon moti rebem lletre de la Nèrette
 de Cluj i ens diu que va a fer el pre colgi
 per trametre en la noleta. No cal dir com
 això és una bona nova. Després l'Elie m'es-
 criu una interessant lletre, i finalment ha-
 via aconseguit tenir la tarja definitiva dels
 Lunakers.

Tot això que m'havia elegit l'adeciat
 per a miopia o aquesta nova que no és tan
 bona: als menjadors hi havia la policia per
 feia ràcia. Jo, quèria a l'ull veu me n'he
 salvat per hora. Mes veu me n'escaba el mal
 estar car hom diu que com que la sus-
 cita ràcia no ha tingut exit, empraran ara
 altres mitjans. A més a més veig per aquesta
 forma no és local això que sembla ge-
 neral.

Dijous, dia 18 de novembre.

Abans d'ahir veig rebre una agradable
 sorpresa: un paquetet de l'Elie on m'hi envia
 la primera revista de lletre que són aple

ulls d'una, extraordinàriament grosses i tendres, i bones. Per acabar de fer el paquet hi ha-
via ovellanes, amables i un sac de tarrocs.

Aliv dues lletres, veus ben puntats i amables.
El doni cap nova important, el contrari
un daiguet ple podia ésser més gros però
per a la fi la sort m'ha afeblit. S'ha fet
una ràcia de policia important i se n'ha
apropat prop de tres-cents crec que tot es-
panyols. Ho m'he salvat puixi diria per
fer un altre. Per tant sense cantar vic-
tòria per aquest estat anoto el fet, prom.

Dinabte, 30 de novembre

Continua la casa dels espanyols, d'alguns altres,
i de cert jueus. S'ha anat a alguna extra a cercar
alguns, però l'important ha estat fer als Luakers,
als carrers, als cafès. No hi hi unen solvora,
fin ara sí, si bé les noves penes són
escasses, no s'arriba puixi gens.

Per acabar. Ho d'obobaf veucla que des de
demia o demia-porrot caldrà pagar quatre
francs per dinar, sopar, als Luakers. Així
no seria res si tingués el subsidi de unit
francs per donen, però com que no tinc
documentació no tinc dret al subsidi.
Tanqui, la meua situació és delicada sen-
se pagar-li albirar res segur; no obstant,
si no em "perquen" podria fer-me que tot
s'arrangés, ja sigui pels serveis d'en Pol
o finalment pels meus veus.

Greisament fa un moment que acaba

de venir de nintar un representant de Mèxic
i m'ha demanat dues solucions sobre el meu
problema, mes la tercera o la més important
documentació, res. M'ha dit que sobre els
Suàtzers que digni que ho posi al meu al
compte de Mèxic i en guiant al subordi per
fer una sol·licitut a l'embaixada d'aquest
país per veure que li ha al fer.

Per això ho explicaré a un Gerardo de ma
ar és a instància d'ell que li he anat.
A Berlín fins tot Slováquia li ha
anat i crec que s'ha adherit al pacte tri-
partita. Fins ara doncs formen part
d'aquest pacte de l'eix Berlín, Roma,
Tokio, Hongria, Rumania i Slováquia.

A Rumania farà no li ha tranquil·
litat: després del terrible terratrèmol re-
cent, no li ha hagut una fusellada
ocasional de generals, ministres i fer-
conclitats del règim del rei Carol⁽¹⁾ feta
fura de la llei pels extremitats legionaris;
a més a més li ha hagut "ponaps" com
a Espanya. Pel govern fructífic protesta
d'opinió excessives mes, s'han fet i no li
manera de trobar els culpables, malgrat per
segons notícies ulteriors, li ha hagut reparat
en alguns punts que han elevat senti-
blement el nombre de víctimes.

Donc sembla que al "Conductor" l'estan
conduint al pot i ell no condueix ni
un carro.

Dimenge, dia 1er de Desembre del 1940.

Ham dit que la policia encara continua la recia dels refugiats; és indiscutiblement la més important que s'ha fet ací des de que hi ha refugiats espanyols. Jo, per evitar el "pescar" sento el menys possible. Quin mateix hagués pogut anar al cinema amb la Jeanette i la seva amiga, però he preferit quedar a casa llegint, escoltant i escoltant la ràdio que no pot anar. Hi, inclús no he volgut anar tampoc a la dubta per si decaés... Si m'han d'agonyar perquè no hi hagi més remei, em conformaré i aguantaré, mes em rubia molt greu que fos víctima d'una impudència nova.

El anatè l'he passat dedicant-lo exclusivament a neteja personal: higiene, afeitarme, rentar la roba, etc. I la tarda l'estic passant com deia més amunt, en espera que vingui en Pol, de la terra dels seus familiars.

Dilluns, dia 2 de Desembre.

S'està operant quasi a tot França una gran repressió contra la propaganda i lluita clandestina dels comunistes. N'han descobert en varis ciutats d'agitadors i distribuïdors de tracts que han estat agafats. Entre aquests hi ha una banda molt furiosa a Bourlouse que tenia un mitjà de distribució de tracts molt ingenios i eficaç. El cap d'aquest grup era l'inventor d'una senyalla i interessant màquina distribuïdora

de propaganda; automàticament deixava anar els tracts, cap cap instal·lada i preparada: Es tracta d'un aparell que col·locaven a les tendes de les cases i que deixava anar a baix al carrer els tracts per mitjà d'un ressort i un contra-pes que feia balançar per mitjà d'aigua. D'aquesta manera els agitadors no tenien més que col·locar la màquina, deixar-la en aigua o millor dit en un riu i baixar al carrer a vendre, barrejats amb el públic, l'efecte que produïa la propaganda.

Hom diu que el cap i inventor del terrible aparell ha estat engorjolot amb tota la seva banda. De totes maneres la lluita clandestina del Partit Comunista col·locant que és molt eficaç i difícil de descobrir en tota la seva extensió i malgrat la repressió no els agafaran tots.

Precisament aquest sistema de cèl·lules és, col·locant-ho, és el més eficaç de tots els sistemes de lluita política. Seguint a això és el que jo penso recomençar, sense donar-me vergonya de la còpia, amb l'intenció que estigui preparant per la creació d'una Organització Nacional Catalana de lluita per la conservació de la independència de Catalunya. Per aconseguir aquest somni d'una Catalunya estat, caldria lluitar contra molts enemics a Espanya, a Catalunya mateix i a l'estranger. A Catalunya, tota la clandestinitat, el sistema de cèl·lules dels comunistes seria molt interessant.

He començat aquest treball avui mateix a
 free i insistència d'en Pol que és un separatista
 convenent. A mi m'agradaria molt una Cata-
 lunya lliure i nostra, i si els catalans estigués-
 sim units, hi treballaria amb joia; mes temo
 que tot serà inútil degut a les grans dife-
 rencies que existeixen entre nosaltres; la política,
 durant la guerra, ens dividí més que unir i
 avui una concòrdia és difícilíssima. Jo, però,
 no faré un informe de partit, intentaré fer
 un informe personal del meu punt de vista
 sobre aquest particular i la meua opinió per
 portar a terme una veritable Convenció
 Nacional Catalana que fes possible un dia
 la independència de la meua gran família
 dins a casa nostra mateix.

Dimarts, dia 3 de Desembre.

La mateixa premsa porta avui que dimas-
 te, dimenge i ahir dilluns, la policia conti-
 nua veí, a Montauban, fent veies contra els
 espanyols. No sé si avui la cosa continua en-
 cora, per no he sortit de casa ni per anar
 a dinar degut a que la família d'en Pol
 en ha convidat a fer-ho veí. Els Luokers, però,
 tampoc hi veig, ho faig a casa d'unus refugiats
 aragonesos refalt bonys on avui hi ha en
 Ballesté; la Teca, ara la van a cercar als Lu-
 kers.

Entre els necessitats es va trobar un ajut fra-
 ternal i desinteressat veritat, no és la primera
 vegada que ho constato. L'amentada família

arrogancia no em coneix de res i no obstant n'és
 tref molt agut; la joia de les dues dones, una
 massa casada d'un tresanta anys, fresca i bu-
 fana, té uns detalls tot fraternals envers mi per
 protegir-me contra la policia, com per exemple
 precedir-me el meu camí per evitar-me les
 eventualitats perilloses i recompondre-me així
 fins que estic en lloc segur.

De Serisau en vebo noves quasi tots els dies
 alteres i tan afectuoses com sempre; ahir in-
 clús vaig rebre el paquet enviat per l'estació
 on hi afueren algunes coses de vestir i menjar.
 Ahir, jo, transmetré per correu, el regal pel
 compliment de l'Esti.

Dimecres, dia 4 de Desembre.

Tra ja un quant temps que quan me proposo
 fer una cosa un xic trascendent, abans ho
 deixo "madurar" ~~un~~ dies del meu propi
 cervell, i després, veig la importància hi van
 dies, ho reprenc per veure i ho poso en execució
 o no. D'aquesta experiència que em sembla que
 ja ho aconsella un proverbi, ~~ho~~ téu tres una
 consagració: que un bon percentatge dels plans
 primerament proposats i que sota l'impuls del
 primer moment us qués reditjat, després són
 arrecuats per inietes, impropis, imprecidents,
 fora de lloc, etc. Igual sistema empro amb
 el parlar i iguals facultats que demostren la
 gran veritat de l'altre esperisme que diu: "A
 vegades és més important saber callar que sa-
 ber parlar", i d'altres per l'estil.

En el que fa referència al primer cas, hi ha un resultat recent: abusos d'oliiv deia que en el projecte de la Convenció Nacional Catalana, pensava precaritzar com a organització de lluita el sistema de càl·lules a semblança de les que empren els comunistes. Veus, senyor, ja madurat el pla, no s'hi igual; moltes moltes interpretacions se'n podrien sortir d'un tal escolliment, de cara a les masses i de cara als governs estrangers que cal s'interessar del cas i que no són precisament comunistes. I més a més em semblava prevenir el meu primer fracàs al primer contacte del projecte amb una voluntat aliena a la meua. Per altra banda sembla que no sigui ja estrictament de la meua circumstància entrar en aquests detalls o millor considero que no m'hi cal entrar.

Continua, continua l'arrepellada d'espangols a Montauban. Avui han arribat a suar fins: tot a cara els serrats, aquella família aragonesa que parlava oliiv. Hi han anat tant d'hora que encara eren el llit i han fet el sord. Si me salvar-me d'aquesta seria una gran cosa perquè es tracta d'una lluita impacible portada amb una insistència extraordinària, car inclús hi ha qui diu que ara ho faran per lletres fins a acabar. Jo no estic controlat encara, però si això és veritat no crec ésser més afortunat que els altres. Bufa, paciència i esperem.

1054

Dijous, dia 5 de desembre.

Seria possible que mentre duri aquesta ràcia sense procedents de la policia, jo anés a Rialville, un poble situat a uns vint quilòmetres, per veure què passa mentrestant. bé concret, però, no sé de què es tracta, car en Pol no m'ho ha sabut d'explicar.

Dissabte, dia 7 de desembre.

Quan veig que els parents d'en Pol tenen dos fills, un noi i una noia, amb diners per educar-los bé i no ho fan, m'entra com una mica de desesper de veure que ells gauden el temps sense aprofitar-lo i jo no he pogut estudiar per falta de diners i temps; del primer perquè a casa no m'hi havia i del segon perquè veig haver de posar-me a treballar.

La noia, una noia molt bufona, m'és d'un genit molt viu, té dotze anys i ja no va a col·legi per no sé quina malaltia crec que és xir maniàtica, tolerat per una mare autoritària, però que als fills els minca fins a fer-los-hi mal. Quan penso que aquesta noia podria ésser amb el seu encert fins a una sòlida educació, una deliciosa senyoreta més tard, d'esperit cultivat i presentació captivant, i que ara perdi un temps tan precís, sense amar-m'hi res que cap greu. Ben educada podria elevar-se, ja gràcies, en un nivell de vida superior a l'actual i aspirar a ésser l'esposa d'un home culte i il·luc de la d'un negociant qualsevol en

quant a nivell cultural. A més a més sembla que tingui una mica de rancúnia a aquesta manera de pares que podrien educar bé els fills no ho fan; i n'hi ha tants que deixen aquest importantíssim deure de pares! Inclús el propi meu pare, negligent en l'educació dels seus fills, malgrat ésser mestre no ha enviat tots els germans, com hagués pogut, un mica millor; almenys ensenyar-nos quasi tots els seus coneixements que són molt extensos, certament.

En general els germans que heu estat educats pel parepi pare, no podem dir amb orgull que som fills d'un mestre per is dir molt poc en favor d'ell i menys en favor de la instrucció pública i escoles normals a l'companya del seu temps. Dels set germans, els dos darrers no han pagut ésser educats per ell, i dels cinc restants quatre o estan ben deficientment. D'únic que s'escapa de la regla sóc jo gràcies al meu esperit d'autodidactisme i l'amor a l'estudi; més pel que jo voldria ésser, pel que hagués volgut ésser, tot el que sé no és res; quantes vegades quan erie en veig que la meua insuficiència de coneixements no em deixa via expedita!

Avui veig, com deia abans, el noi de la cara que als seus 17 anys estudia comptabilitat i topomècanografia, tenint mitjàs nivell ésser comerciant, per fer-se perit, professor o intendent mercantil. Només val alguna cosa.

a l'acadèmia i es passa la resta del dia fent quatre exercicis i passejant. Jo veig aprendre això i d'altres coses, després d'unes jornades esgotadora de treball i no estic netz fet, ho considero com res, a més a més, no és del meu, no ho sento.

Que mal fet i organitzat que està el món!

Dimanche, dia 7 de Decembre.

Un dimanche de Montauban! unanimiton com tot i augmentat ara per aquesta voluntària reclusió "chez-soi", a fi d'evitar que un "reclusionnisme" voluntari alienés les quals certament ho farien amb marcat gust i satisfacció. Hem dit tantmateix que la tempesta desencadenada contra els espanyols ha finit; millor, ho celebrem molt, mes per tot hi de. ió, continuarem tenint certes precaucions amb miras a un "reprise".

El mati ha passat com els anteriors poc més o menys; higiene personal, rentar la roba, etc. La senyora Serrat quan ha rebut avui que era jo mateix que em ventava la roba, ha dit que no ho fagi i que li porti a ella. Un Pol ja m'havia dit de fer-ho fer, mes demanar-ho jo m'empejava un xic; ara, havent-se ofert aquesta senyora ja no hi tinc cap inconvenient.

La tarda ha transcorregut, llegint, moltant música i escrivint a una noia de Banyeres de Sudon que al "Journal de la Femme", demana un corresponent marçat o soldat per portar-li l'escalf d'una amistat. Aquesta noia que només té divuit anys, rogus i explica, ha fet grans coses

pels necessitats d'un ajut o alieut moral ra i des-
interessat; actualment es troba sola, tota sola, car
els fillols que va tenir durant la guerra i els
fills adults que va ajudar, han trobat els seus
llurs familiars i els altres llur salut i ja no es
recorden d'ella. - és humà - dir. Per això mani-
festa el seu desig de retrobar un altre pacient a
qui portar de nou el reconfort de la seva amis-
tat.

Per les dades que dóna sembla que es tracti d'una
noia moça d'un gran cor i d'un esperit feble i
delicat i ferm a la vegada, malgrat els seus pocs
anys. Jo no sóc precisament el corresponent que
ella demana, però hi he escrit, no obstant, perquè
m'ha semblat veure-li en el fons una similitud
de sentiments, i confesso que m'agradaria
que em contestés.

Dimarts, dia 10 de desembre.

Mir ja veig sobre lletres de l'Elisabeth venent-
me rebuda del meu regal pel seu aniversari. N'està
molt contenta però també molt enfadada per
l'ús que me portat el diners en una via
tan de peu quan precisament s'agosta en-
nossegament en feran falta per les
meves necessitats. Enfi, em fa una lletra
plena de tendresa i a la fi m'envia un
bes sobre la lletra que s'hi dibuixen els lla-
vis amb el canut.

Allò del projecte de Convenció Nacional Ca-
talana sembla que avirà endavant. La
introducció junt amb la idea que ja

1058

esbonades, han interessat a en Tol, que un
cosa per francs per paper, és català de cor,
i m'ha dit que t'hi endavant en la re-
dacció del projecte entrant ja en matèria
a fons.

Dissabte, dia 11 de Desembre.

L'ambaixada de Mèxic diu que en opi-
na de l'embare dels espanyols, dona subvenció
a tots els refugiats. Ara bé; a l'ambaixa-
da hi ha una mesa de Comissió Assessora
espanyola que és la que aconsella al "mexi-
canito". Aquesta Comissió està formada,
naturalment, per texans que no han con-
gut el camp de concentració ni la com-
panyia de treball, i per tant desaconsellen
més que altra cosa; s'han atribuït a ell
les i a algun més (l'extenua quadrilla de
Yare i Sere) uns sous fabulosos i els altres
potut com sempre.

Allò de donar subvenció a tots és una
conama, només en donen als que tenen
paper en regla, és a dir als que general-
ment no han conegut els camps. Hi algun
pobre que ha pogut entrar de la zona sen-
gada i consegüent arribar aquí, aquest no
té dret a subvenció, ni a paper, ni a res; ha
de tornar forçat al camp i a una nova
companyia de treball.

Encara enlloc de donar primer sub-
venció als que potser gana i fred a les
companyies i camps, aquests tampoc hi

tenir dret. El subídiari naurés és pels que estan
 i han estat lliures sempre, tranquils, sense
 treballar, etc., etc. Però inclús, dins d'aquesta
 categoria de refugiats de luxe hi ha grans dif-
 ferències; per exemple: hem de dir francament
 diris a tot individu que tingui ocumen-
 tació; però llevar hi ha certes categories es-
 pecials com: militars, correus, impositors,
 periodistes, etc. Els peïsos grossos volen ser
 esplèndids sense humil·lar-se el cul. (No can-
 en vers però és veritat).

Donc tot això hi trobo jo dues coses que
 per damunt de moltes d'altres, estan mal
 fetes: Que no se subordina a tot i que
 que les diferències del ll. quantitat, signifiquen
 tan coses.

Personalment parlant no tinc dret a
 res jo, ara per ara. Vull dir que el subídiari
 de mitjà francament diris no hi puc esperar
 perquè no tinc papers, i dels grossos tinc
 dues minories possibilitats: militar i
 periodista. Però els tinent i capitans no
 els paguen ni no són coses especials de
 influència; per tant, mal parat. Els
 periodistes paguen solament als professionals,
 als que viuen del periodisme; una vegada
 més jo ho tinc mal parat.

Revenint, doncs, al més probable és que
 no tingui dret? a cap. No obstant, com
 a militar he fet una instància i com
 a periodista farei un l'interior.
 y venen...

Hora comença a anunciar novament una nova tempesta, més terrible que la precedent, contra nosaltres, contra els petits refugiats. Què ens hem fixat data: de demà tenim unit o sigui abans de Nadal. Si fos requerit, decidiria de tornar-me'n a França o almenys la nit a passar un dia, tal com em demanen ara per Nadal.

Una vegada més, no pagement haver una de les meves pròpies decisions, cal deixar la paraula al Temps, que ell s'encarregui de respondre.

Dimecres, dia 15 de desembre.

Aparentment hem rebut el primer paquet per conducte de Bordeaux, enviat per la Minette de Cluj. Aparentment primer ha arribat bé i ràpid el qual demana segurament bloc a fer venir la resta per igual unitat. El meu petit paquet era per un Pal i jo; el meu era els guants de pell, el jersei, una camisa, uns calcetons i dos parees de mitjons.

Dimecres, dia 17 de desembre.

A Vichy hi han hagut canvis notables: per exemple el senyor Laval hi han donat el passaport i ja no és ni ministre ni res. Des d'Orlandin el reemplaça els afers estrangers; però la vicepresidència del consell ha desaparegut, així com també la funció d'alejar el nou cap d'Estat ha estat modificada. Ara, quan des-

aparegui en Pétain, és el Consell de ministres
qui ha d'eleger entre els seus membres el
nou cap d'Estat.

Aquest cas del Laval i les conseqüències tra-
les que no són gens de bon augur pel go-
vern, els seus líders i llurs directius. Fa
la impressió que no sabem per on comi-
nem amb noves i nostres de febleses i tot.

Per altra banda el mariscal la fet per
noues novades de cinc francs en li ha ha
reva epique amb aquesta inscripció: "Philippe
Pétain, - Mariscal de France. - Chef de l'Estat."

Com es pot veure ja, no li ha República ni
el seu triptic famós. Ara inclús els papers
oficials ja apareix aquest escandalosament:
"Estat Francès."

Les noves de guerra són que continuen ve-
lent de volent els italians; ara no sols a Fri-
cia sinó adonc a la frontera de Libia-Egipte. La
primera ofensiva que annuncien dels ita-
lians per retirant en mots, però molt pobre
en efectes; volien arribar a Alexandria, no
es poderen a Gidi. M. Baroni, ni a una parata
part de camí. Ara veiem diuen ja estan altra
volta al primer bloc de sortida.

Dijous, dia 20 de desembre.

Avir veig anar a entregar dues fotos de
carnet, fetes el dia abans, a uns oficials un-
tades pels mexicans. Es tracta, veiem han annu-
ciat ell mateixos, de fer nos documentació
d'aquest país. Si veritablement és veritat la

cosa estarà molt bé puix que potrer d'aquesta manera s'acabaràn les persecucions als refugiats. Mes com que no heu vist tant de "samelers"; fins que sigui un fet jo no ho creuré; hom t'obliga a tenir ençàptica a còpia de desilusions i uns desilusions.

Un altre motiu de jaire seria cobrar el subvendi de tres cents francs que donau. Sobre aquest particular està afegit a una llista i els organitzadors diuen que és molt segur que tindrem quelcom; però una vegada feries coloma i espera per veure com es revolt.

Dissabte, dia 21 de Desembre.

Obrir a la tarda vaig rebre un interessant paquet de Servian, on hi havia el recipient: que hi tot una part de pollastre o sigui tota la cuixa fins a l'espatlla, una bona cuixa de llebre, una paperina de galetes, una altra de codonyat, un formatge untat dos o tres pastissos de xocolata i anous, ametlles i avellanes.

Molt ben rebut i més agrait.

Pel vespre vaig anar per primera vegada a una casa de mèniques. Vaig ocupar amb una que no estava ni solament ni de cara ni de tipus. Després del temps que no havia col·laborat íntegrament, en tenia necessitat i si hi hagué quelcom d'interessant durant aquesta estada de bestialitat, fou precisament l'excitació del desig o prelude; el fet en si, desilusionant per tot el que hi ha d'artifici i mercantilisme. Després en vaig arribar a sentir repugnància i no m'ha pas il·lusio-

est ni canviat de concepte sobre aquesta manera de
 cohabitacions, al contrari, considero per mi que és
 més interessant i molt més dolç, una estada in-
 completa passada amb l'Elisabeth o amb una
 altra noia ^{on} no hi hagi el fet de prostituir, que
 agraïdes estores completes de caruclitat artifi-
 cial. Com a solució d'extrema necessitat, per
 conceïren les costures o a títol de curiositat, s'hi pot
 anar de tant en tant; mes encara moltes vol-
 tes jo preferiré practicar aquella màxima for-
 midable per alguns molt difícil encara que
 per mi forsa fàcil: "Le suprém plaer is vivre el
 plaer."

Dilluns, dia 23 de desembre.

Avui vaig trobar aquell amic i mestre que vaig co-
 nèixer al camp de Septfonds, que s'anomena Mathieu,
 amb el qual varem posar en clar la ficció que
 jo vaig fer en el meu llibre. Però com que aquest
 incident ja restà esmentat llavors, per lletra, al
 retrobar no no em parlarem per res i ningú en
 va fer menció.

El retrobament fou molt agradable; parlarem u-
 na bona estona de tot un poc, i finalment vaig
 acompanyar-lo a l'estació.

Avui, veí a casa ballarem un xic acompanyat
 d'alguna bevida; però no hi havia gaire am-
 bent. Hagués preferit més anar a veure Anna Karenina
 una cosa seria intereio.

Dimecres, dia 25 de desembre.

Aquest Nadal és ben xic millor que el de
 l'any passat, malgrat que no té res de superior.

La recollida d'avit sí que fou interessant: un co. per esplendides amb fampanyes, vides fins, postres variades, etc., etc. Anunciat tot això amb una bona colla de balls, i després de repartir un resum, una bona vèllada; n'heu manevra sobre el lloc de la dona que tenia, una del meu ambient o almenys més apropiada.

De fet eren quatre de colla: en Pol, la seva "poule", l'amiga de la "poule" i jo; però per interminències aparegué un tipus, en francès, veritable espècie del riboritisme francès, la mar de divertit i flocant.

Avui em tinc cap pla per la tarda; si en la hagués proposat hagués pogut anar al cine. Una atub la d'elit; jo li tenia cap interès.

Aquest vespre sí que penso anar-hi; però tot sol per falta d'una bona companyia.

He donat ja per acabat el meu projecte sobre la Convenció Nacional Catalana. Ara em quedava em manca polir-lo i cronografiar-lo. Continuo tantmateix dubtant "què pugui ésser de utilitat per Catalunya, no precisament per tot. lent, o optimiste, o impossible sinó per ésser massa bo, massa pur per realitzar-ho tot com resta exposat.

Dijous, dia 25 de desembre.

Avui no he fet res més. M'he passat el dia cercant i acompanyant individus i mirar un xic de llibres per la nostra estufa.

En una d'aquestes sortides i flocant pel ped que és molt interès (13) he pres a prec d'un

106
meu historial literari, a la Delegació de Mè-
xic de Montauban. Don Cardus, que ca l'ha
llegit, diu que fins me'n sobra per ésser
inclent cap a escriptar. Venrem qui en
continua.

Sobre la que vaig fer com a oficial del 'Eim-
it, no en sé res per concret. Havia sollicitat
un certificat a en Vilas, com a ex-cap de
Junta de l' XI C. E. i no em contesta
malgrat la meua tercera lletra, cosa pe-
u. estranya molt.

Referent a l'altre subordi de tres-cents
francs, aeri eny han donat una nova fitxa
que aniré a entregar demà.

Continuo sentint l'expectativa de cobrar
tres subordis, però fins ara no en tinc cap.
Acceptaré el primer que vingi, comptant
que en vinguí algun el qual tard o d'hen
vec que arribarà, i després en cinquè
me supou, llevat, renunciarà al ducup
avantatjós.

Dinabte, dia 28 de desembre.

La nova fitxa de la qual parlava dir,
un resultat traduir-se en tres: un igual
que la presentada en quant a preceptes, però
de diferent format i l'altre per només
ho signat sense omplir. Oiguent darrera
de la que fa referència, opino, exclusiva-
ment, al subordi.

Aquest supou probablement en en aniré
al cinquè.

M'estie donant compte que les relations
femmes s'ei, no seran pas gaire bones.
Per relacionar-te amb franceses hi han quatre
principals inconvenients: 1.er Error considerable es-
pantal, foble que no gaudeix de gaires simpa-
ties entre aquesta mena de franceses de men-
talitat força primitiva, conservadora i sobretot
orgullosa d'error francesa, i moltes la gran
desgracia recent. Q' nosaltres els tenem per
inferiors, els mirem amb enveja, i ge-
neralment, i vivim amb molt goig
que fotéssim el camp.

Montauban es una ciutat amb un sic
de carrers i pagina la rota. La ciutat com
a tal, no val res; ni un edifici, ni un
carrer, ni una plaça decent. Sen fa l'e-
ferte que com a capital de departament
és del més dolent de França. El més
bo potser es el riu, el Tarn, de força curs
i ornat amb dos ponts, un de vell i un
de nou; el vell, per lo estat de construccio, es-
ta pel damunt de l'altre en estor, puix
que el nou es dolentat. flexet. La ciutat
no mes, es veu concorreguda els dies abtes
perque es mercat i els dimenges s'entra
a la sortida de missa; els seus habitants
fan el que fa la majoria; no tenen res
d'original ni prop d'una ciutat mo-
derna. Unicament un carrer presenta al-
tres pre animacio, la "rue de la Republique"
on hi passeja la joventut com moltes
fiant a Lleida.

Di; fermament a les relacions femenines, pas-
sem al repen increment: Maura d'una mi-
túcia esportiva estable, la qual no et per-
met comprometre't amb ningú, encara que tot
està molt cur; no hi arribaries. Cercar
"handicap": Maura d'una presentació, en
el vestit, correcta; ja que hi ha més d'esper
esportives tenir "idè", encara vas mal
gestit, no hi ha res a fer. Tercera dificul-
tat és la manca absoluta de diversions i
lloc de reunió de jovent; menys funcions
el cinema i encara els quatre dies per
continuar; per "pempis" per anar-hi.

Quarta mica: cercar qualsevol a la
colònia de refugiats espanyols. Fins ara no
més he trobat una noia castellana que
vol la pena de tota les pre-conces, i encara
no és del meu gust. Volia conèixer-la a la
rebuda de Nadal i no ho vaig fer; indi-
cació? Tantostant ho vaig esperar com va
venir d'amiga de la Jaqueta, la Penée.
Les altres espanyoles són en general, eltes,
molt baixes, de cultura i educació i fan-
gades espiritualmente de vici i misèria.
Per tocar a ella, cal dir, -i faig referència
només a solters, que no calen més que
les pre venen als Quakers; n'hi ha unes
perantes que no van allí a menjar i que
jo no freqüento.

Dimecres, dia 29 de desembre.

Per Cabot's un acordellà d'escríure directament al Gest, malgrat que no el coneix personalment, demanant-li coneixença de l'entrega del meu historial literari a la Delegació de Mèxic. Aeri ho ha fet.

Un dia de música, higiene, bon aliment i treball del meu gust. Al·lúnia fins ara, (5'45 de la vespre) de distraccions. Els dos ocursos que tenia sobre això darrer, sobre el cinema i el café; no he anat ni a l'un ni a l'altre. Així no hi ha res més.

Dilluns, dia 30 de desembre.

A la fi he rebut aeri una prima lletra d'en Vilas, transmetent-me al mateix temps, un formidable certificat on ja consta la meua actuació militar a Espanya mentre païso estar a l'Hospital de l'XI.

Precisament aeri havia estat diposit per la Comissió Militar de Montauban, transmetre a Viciny tots les instàncies últimament rebudes, i entre elles la meua. No obstant, puja ja creia haver fet tard, sembla que no serà així; que encara podré incloure'l a la meua sol·licitut.

En Vilas ja no estava al Camp; ara viu en una residència de republicans espanyols creada per Mèxic a Marsella. Dir-me podrà els possibles per portar-me-li a mi, Miquel, una oïxó meua havent-li ja demanat ref. Molt lleiable.

1070

Dimarts, dia 31 de desembre del 1940.

Finalment ha arribat sorní el paquet amb les mantes, llançons, cordata, datils, sabó, gelats i una bufanda, que feia 18 dies havia sortit de Serrania. Ditò és l'únic interessant a notar fins ara, del dia d'ahir. Hom pensa que el comiat definitiu a l'any 1940, que celebrarem aquest vespre, serà bo i divertit.

Aquest any que sorní decidirà d'existir, ha estat ben feliç millor que el seu predecessor o 1939, comptant sempre dins de la sort que encara dura. Durant aquests darrers dotze mesos, malgrat que he patit moments ben dolents, i he patit també de molt millor que en altre temps. He recuperat els dotze del 1939. Dins encara de l'incertesa i de la vida dura a les circumstàncies, és una millor notable en tots els ordres.

De penes, moments tristes, i he tingut per variades causes; però també he tingut alguns moments importants, feliços, espirituals i sentimentals, les quals, a l'igual que les penes, m'ha acompanyat inseparablement dins en les meves pàgines.

He estat durant aquest any de 1940, dues vegades a punt de ferir o paper veure una independència econòmica; ditò per a l'època amb la companyia a la Serrania amb el fiut del vent.

ball. Ambdúes temptatius, però, en fracassaren
 o millor dit no arribaren a establir-se.
 Acaba l'any en l'aspecte econòmic millor
 que no el passat començar, ni bé la nova
 biblioteca de pes, encara d'altre. En Pol. molt
 delicadament, fa front a les meves despeses.
 Començarà l'any nou amb perspectives
 d'aconseguir, finalment, aquella independència
 pecuniària; mes, fins ara només
 hi ha perspectives i res més.

En l'aspecte encants i estorjos espirituals
 hi ha pèrdues i millores. Les opinions
 del meu esperit d'criptor i d'artista, han
 assolat una sensible millora en relació
 a l'any darrer; aquesta millora pot parer
 dir-se que comença prou veig arribar en.
 Les condicions per desenvolupar-se aquest
 ambient són força bones, i fins i tot amb
 mateix pensava en què, un cop acabat com-
 pletament el Projecte de la Conferència Nacional
 Catalana, podria pensar en començar a
 escriure popularment. Mes, el que em atrau més
 per començar és aquell estudi sobre "El món
 vist als vint-i-cinc anys"; i em dono compte
 que per això necessito els apunts que tinc
 presos als altres volums del Diari que restaran
 a fer-se.

Referent als encants espirituals i materials
 pecuniària, acaba l'any surrant un gran
 rebrot en relació a una comença. Dotze
 mesos enrera tenia l'idil·li del l'Orlette
 que tant plaer i felicitat em portà.

1072

Mis tard, deixant de banda el de Clujé, començà la novel·la amb l'Elisabeth, la qual també m'ha portat una bona sèrie de satisfaccions: físiques, materials, i espirituals. No se'n pot dir perquè és més recent o perquè hi tinc més estreta correspondència, però el cas és que penso més amb ella que amb l'Odette.

L'any 1940 que començà molt bé i requí magníficament, acaba, en aquest aspecte, ben fluyet per no dir nul totalment. Continuo sense sentir cap ànima d'èxit manament, més sento la necessitat de fer un esforç femení més material, més espèrit. Aquesta exigència, però, és ben difícil de solucionar pel meu temperament: mitjà de vida. Amb les pressions hi ha encara un bon inconvenient però no concipia ben bé: d'estat posa moltes rimes entrebancades per no dir prohibides, el que els francesos i franceses es corren amb estrangers.

Projectes a realitzar pel 1941? Personal cap de planejat, per deure'm en un tot a voluntats alienes. Veritablement, ni altres volens, abandonem França i no n'ens responguem precisament. Aquest romaní o projecte que veim en un dels detalls en territori francès, continua irresoluble, inclinat tot l'aparell dels mitjans i recursos.

Dimercres, dia 1er de gener del 1941.

El consolat de l'any vell i l'entrada al nou, l'hem celebrat molt bé: Un sopar esplèndid junt dia, les restriccions, bon vi i xampany, ball, petons i algun que altre quadre, semi-geomètric.

Parlem sis i més tard, com per l'adell, s'hi ajuntà en Francis: Un matrimoni jove, Pol i Jeanette i Renée i jo.

Les franceses, generalment, no tenen gaires manies per enfundar les cruïtes i pràcticament més si es presta. Es deixen envair per casualment davant del seu aspecte: omic, omic o mant, sense gaires contemplacions ni resistències, per d'altres. Unit això, veu dir aquest envairador des d'un escrit, fan una gran cosa de envair d'Espagna. Sobretot la cruïda i la Renée, que divertiren amb les seves excentricitats. La primera, altra, esvelta, pura bonica i de més bon tipus, és molt epil i ens feu alguns "numeros" que ens donà l'ocasió de admirar les seves regions ocultes. L'altra, la Renée, opulent. La per ci i per bla, coigüé a terra restant. Hi huna quem estava i deixant al descobert tot el seu pos inferior fins a la cintura. A més a més, mentre veudes les seves cruïtes quedaren completament al descobert. La Jeanette novies repartí petons a sojo.

Segons la costura francesa, quan veuren les altes de la nit, hi ha que per repartiment general de petons i abraçades per tot i per tot.

1094

7ª vaig fer com els altres; però ni els besos ni les "vistes" van alterar el meu mínim. No era el meu ambient. Els besos de la Genevieve, amb desparar indiferent; potser si haguessim estat en unes altres condicions, m'hi haguessim reservat fins a posar-me a to. El més interessant per mi de tota la vesllada, fou l'estesa del ball (car són bones balladores) i el banquet.

Reflexionant, admetem que les primeres hores del 1941, foren bones i idíl·lics dolces, i que el primer dia de l'any tampoc ho estat dolent fins ara (ret del vespre).

Dijous. dia 2 de gener.

Hà fet un fred terrible. Avui a més a més, fa un violent tempesta de neu. De totes maneres el fred és general a tota Europa; però hi ha temperatures molt baixes. A Suècia hem dit que el termòmetre ha baixat a 50° sota zero. El Decumbi està gelat des del començament fins al mar. Ací, fins ara, com assegura que la temperatura hui baixa ha estat de estoses notes.

Havia d'anar a tocar a la Torre dels Nat aquest vespre i una indisposició al meu Pol, no ho ha fet avinent del qual me n'he alegrat molt, malgrat que el roper dels Snakers ho era precisament el que allà després tenia. No em plauen però les correccions tan tempestoses de la sempre Nat.

Dinar ho he fet al restaurant amb un amic de pres que es diu Bas.

Dijous, dia 3 de gener

La primera parta (directament una nova importantíssima): La construcció pel Laboratori de Lundén (S.S.U.U.) d'un ultra-microscopi que permetrà de profunditzar considerablement l'estudi i combat dels virus filtriants i colibacils en general. Hem dit que s'espera amb aquest aparell, jaquer-los convertir en visibles. Igualment s'espera a un propi en conèixer l'origen i desenvolupament de les cel·lules canceroses.

Cal considerar aquest fet com un gran desenvolupament dins de la micro-biologia i que pot rendir grans serveis a la humanitat al combatre el més gran enemic natural i fins ara únic invencible de l'home: el microbi.

Dissabte, dia 4 de gener

Dues vint-i-nú a càrrec Cardit m'han fet intensificar la nostra amistat amb ell, mantenint conversacions de caràcter literari molt interessants com feia molt temps que no pensaria tenir. M'ha convalidat reconeixent a que hi hagi convalidat i així penso fer-ho per ell i per la seva filla que vaig conèixer l'altre dia i que per pura coincidència me coincidí en semprejar-la amb una estona pel carrer.

Es tracta d'una noia d'un setze anys, de mirada expressiva i dolça; sembla de ben tipus malgrat que no la tingut ocasió de

1096

un temple-la, i d'una cara força bella, simpàtica i sobretot atractiva. Repeteixo que no he pogut quasi admirar-la, però així i tot hi ha quelcom en ella que m'atreu. Heu comuncat una amistat que ens hem promès continuar.

Una cosa he vençut per correspondència amb l'Odette: que té un vostre bastant ple de fet i que resulta més per ésser ella la bona, inclús fins a desfermar-la un bon fic.

La guerra a l'Àfrica i a Albània continua desfavorable per l'Àix. Sobretot a l'Àfrica la cosa no va gens bé pels italians. Altir hem anunciat el trencament de la resistència de Bardia, la pluja forta italiana a la Cirenaica, i la retirada de tota la línia septentrional.

Als endeviments de la Mediterrània hem decidit a l'Hitler a transmetre a Itàlia alguns forces aèries del Reich, prova evident de ajuda creuçal.

Dijumenge, dia 8 de novembre, gener Benim ja enca bonica habitació que no sé si llogarem definitivament, es tracta de mi i de la nova situació el definir-ho.

En primer lloc farà viat dos mesos que estic a Montauban i que en Pol té quasi cura de totes les meves necessitats i divergències inclús. Durant aquest temps he fet pel meu interès particular unes quantes coses: fites, llistats, etc.

tànies, etc., o millor dit tot el que pot ésser de anti-
 litar per mi. Considero doncs, que la meua tas-
 ca, ací, ja està feta quibé del tot. (Només
 vranca saber la resolució de subidi). Davant
 de les circumstàncies de la meua situació i de
 la insistència amb que em demanen a Semion,
 (curi em diuen que si s'ho haguessin pensat
 que havia d'estar tant temps a fora, no m'ha-
 guessin ditat marxar) puc fer una última
 gestió abans de partir: intentar si puc a-
 conseguir el "Pairef. pover" durant el meu
 període d'un mes cert dies; si l'obtingo, emparé
 i si no l'obtingo em sembla que també.

Veritablerment que seria millor que restés ací
 fins a la resolució del subidi; però és que ara
 heu l'aura sobre la càrrega d'en Pol, actual, la
 de la cambra a llogar que són dos-cent francs
 més. Per altra banda, i d'altre costat, com que
 ell resta, qualsevol cosa que es presentés, em
 sembla que em podria representar.

Dilluns, dia 5 de gener

La premsa d'aquí porta la presa de Bardia,
 o correguda d'iv. Entre els primers o'hi troben,
 segons el comunicat de l'estat major anglès del
 Mitja Orient, publicat a El Cairo, 25. els en to-
 tal, dels quals són generals: entre aquests el
 famós Bergoglio, i altre per les seues derrotes,
 o almenys entre nostres, per la de gran m-
 nomenada de Fudolajara. Els mitjans ita-
 lians concorden en afirmar que és un èxit im-
 portant pels britànics. L'assalt ha estat fet amb

1078

Tropes australianses.

Dimecres, dia 8 de gener.

Decididament la meua resolució de montar de Montauban està presa. Obens em sembla que riusaré si puc aconseguir algun document que em garanteixi més la seguretat d'arribar a Jerusalem.

Dijous, dia 10 de gener.

El propi permet dimecres, quan escrivia al que tu he, no sabia encara concretament, com estava la qüestió del subordi de 240 frances que hem donat als refugiats de Montauban; em creia que ni marxava, ni Pol podria molt fàcilment cobrar per mi. Però em Perello em ha assegurat que si em va no hi tindrà tret per que l'element subordi és local. Llavors, ultra això, m'ha dit que ni la nova situació a causa de la permanència d'en Pol ^{ni un dia} ~~no~~ violent com jo ja li hevia manifestat diverses vegades, que ell podria proporcionar-me un lloc on anar a dormir i obtenir a més: una meua de residència que vdonc montar, em sembla que únicament pels del seu partit, on jo podria, especialment, men-
ha malgrat que no riqi dels veuf.

Davant d'aquesta perspectiva de més independència, puix que dormint en un lloc així, no estaré subjecte als compliments i ennuys de la família Mat, sobretot de la senyora, ni tampoc hauré de fer corregar el espèl d'un llequer al bon amic Pol, el qual es porta massa bé ja, he decidit d'aplegar el meu retorn a Jerusalem i

esperar un diners (si em deixen) fins a cobrar el primer subrostit.

Un agent comú li proporcionaré una comoditat: No anar als Luakers; el menjor serà el mateix ~~per~~ ^{si bé} portat a la Residencia. Però li perdre unes altres comoditats materials de confort i idèntica segurament d'alimentació; mes ho prefereixo perquè així no deuré res a la recerca Nat, a la qual no fa res de bon profit per cap. Totes les atencions i bonys les Vols i si és l'origen en Pol. Si el fet de deixar-me dormir així fos obra pura, moral d'ella, l'hi estaria molt agraït i me'n recordaria sempre; però com que ho ha fet, forçada per les circumstàncies no li veu més que una correcció estricta, l'oprimiment és pel germà que ho sostingut la batella quan la germana li ha fet notar que jo feia més aviat que servir.

Li envio a cobrar els 240 francs, malgrat que d'aquí hauré de pagar el menjor als Luakers, podré intervenir a tota les meves necessitats més preumptives jo mateix i de course, quicmà tendré una independència absoluta, la qual suporo tot i les actuals bones condicions de vida i diners.

Dimecres, dia 12 de gener

Per manca de condicions en folia i se m'escapa un flirt que quasi sempre haquis resultat interament d'ademes, materialment: M'ocorreu puè dot amb una amiga d'una de les dependents (una altra Odetta) de ballar una tarda al pis, amb la radio; però jo no puc portar-

1080

hi obrant de les vet del vespre i ella no pot venir-hi
més tard de les sis. Però ha fet que usagi per-
dud una sessió preciosa per començar una
relació que serà obliqua interessant, en tot dos
sols em sembla que no us queiríem pas arribar
tota l'estona ballant...

Sobre la noia d'en Cardeu no hi taurà més
que camaraderia. Per amor de bona fe no és
d'un tipus i per flirtejar no és odisent.

Aquesta tarda he anat a un bon programa,
una de cinema i al vespre a un millor
programa d'apat.

Dijous, 15 de gener. Servici.

Notic de nou per Servici en vaig arribar. en
dir al vespre. El fet de venir fora el següent:
el dia 13 vaig rebre una lletra de C' Eli dient-me
que sense perdre moment que vingés de nou a
on ara hi havia possibilitat de fer una paper.
Davant d'això, altra vegada tots els plans quedaren
defets i vaig decidir de deixar Montauban. Un
cop establert de les sortides de tres decidí portar
a l'inderrà o sigui dir. Inmediatament vaig
iniciar el conist: família de la Lifette, família
Tot, Cardús, Serrats, etc. Els Tot m'invitaren
a sopar i un sic plaent un sic foreat, recep-
ti; no obstant, es portaren tot molt amollement
i content, (la tipo. farsa francesa) ni hi gairebé
aspiraria que quan ving ésser fora devia
respirar estífet, Especialment ella.

En Tot, com sempre, delicat i atent; li deu
moltes atencions i molts agraiments que no

oblidare fàcilment. En Ballentó em vingué a comen-
 çar a l'estació; un altre amic de casa hi feu
 acte de presència: en Perelló, conegut per relació
 amb en Pol i amb el qual ens hem prèviament
 fet contacte. Igualment quedarem així
 amb en Cardús.

Vaig abandonar Montauban a les 11 H 2
 hores; el viatge fou tranquil i sense incidents,
 arribant a les 7 i mig de la tarda.

A casa vaig trobar hi M. Oli i en Salvador;
 els altres estaven a treballar. Ara resulta que
 la situació no està tan bé com creien i
 no sé ni veritablement aconseguiré tenir
 documents tota. De tots moments no me'n fa-
 medeixo del retorn, ja he tingut el plaer
 de veure aquesta família i a més estant
 veient el que fem.

Podria ésser que restés a, que retornés allà
 o que anés a Marsella, veurem. A Montauban
 m'hi he passat fora els dies de la vesca un
 dos mesos magnífics: ben allotjat, ben ali-
 mentat i no mal divertit del tot. El principal
 lleure ha estat el gaudir el menjador del pis
 d'en Pol, tot rodó, amb mínies, llibres i la
 nova ploma. Allí he gaudit del que no havia
 mai fetgut tenir a França, encara més:
 una solitud completa al meu ambient.

Doncs per ben simpot el temps passat a
 Montauban i la nova vinguda a. Fara
 a saure venir.

1082

Dimarts, dia 21 de gener.

L'Hitler i en Mussolini s'han tornat a veure trobar a Alemanya aliu, junt amb en Ribbentrop, Ciano, Keitel i d'altres. Aquesta és la novena entrevista d'aquests dictadors.

A Rumania altra vegada hi ha fets revolucionaris. El comandant d'armes ~~en~~ Doering, un dels caps de les tropes alemanyes a Rumania ha estat assassinat per un russet, Kissen, que entre els legionaris hi ha batallat. Una fa favor d'Harila Sima cap actual del partit i l'altre a favor de Codreanu, pare del fundador del moviment. Això ha produït divisions, divergències i trats.

La guerra continua viva a la Mediterrània i a l'Àfrica, en canvi, a Anglaterra ara no tant. No hi ha diu que són totalment pacífics, pel contrari d'altres, tenen la mateixa intensitat mortífera d'abans.

Encara no hi ha res en clar sobre la nova documentació. La veïa veïa és exactament igual que abans de anar-se a Mankombon.

Dimecres, dia 24 de gener

A Rumania la batalla sapientment continua. Incan que entre els partidaris hi ha partidaris de la invasió del país pel Reich i d'altres que no. A veïa a veïa, però d'ells hi ha molt de sentit. Tot això cada un ho ha aprofitat per afavorir el propi bandal i la cosa ha degenerat en una revolució on el govern de l'autoritat partidaris de l'eix, per ara no van

gire bé. Jun tot això jo hi veig com hi venen
els de l'air, la ràia, en alguns, uns de l'espio-
natge anglès, el qual treballa. De tots maneres
és molt difícil que Romania conseguixi ten-
re's els alemanys de sobre, no obstant pot impedir
potser qualcun de una a una altra presa.

La nota és que el Conductor continua veure
conduir a un tot cas condueix el país a la ca-
tastrofe.

El papa, pare del príncep cap de guerra,
Kamoye, "sin els moments més greus de la seva
història". No poden acabar amb Xina i a veure
embolicat en un panorama molt obscur per
ell. El ministre del afers estrangers, Sr. Matruoka,
ha fet un discurs com demanant quasi deuni-
cia als Estats Units.

Sobre la guerra veu una altra victòria remera-
ble d'Anglaterra a Líbia: la presa de Tobrouk, mag-
nífica port natural dels italians a ^{Líbia} ~~Libia~~, porta
ciutat separada quasi tan bé com Bardia.

Dissabte, dia 25 de gener.

La premsa diu que a Romania ja ha
arribat el foc. Ha tornat la situació, com a Cu-
fi era tòpic i de prevenir, el govern, el qual està
obligat a Alemanya. De tots maneres, era com
abans, aquest país s'està debatent dins d'una at-
mosfera carregada per l'imputació de l'Estat fet
recent i pels molts fets polítics que l'han seguit.

El diari porta també la creació per un Pe-
tain, d'un Consell Nacional compost de dotze
membres, que només tindrà atribucions consulta-

1084

tiues. Aquests membres no seran pas designats per la
cúria sinó que personalment pel Cap de l'Estat, i
sense termini d'expiració. Hi ha dies del si dels
mollits, totes les activitats del país representades en
més o menys escala; l'agricultura hi té bona plasa.

Sembla, veigam les llei i el seu text que això
seraria fins que hi hagi una Constitució de-
finitiva. Mentrestant, ell farà donar parers, co-
mú parers, per aquests dos vents tipus, els quals
farà funcionar en tots els sentits, per decret, i si
vol, deixarà publicar les actes de les sessions
que no seran mai públiques.

Al Japó m'han fet una cosa curiosa: Una
lleí sin que en 1960 han de tenir 100 milions
d'habitants. Especifica a més que en els dues anys
que siguin, els homes s'aturen de créixer als
25 anys i les dones a 21. La nordita llei va enca-
na més lluny: dir que cada família haurà de
tenir cinc fills.

Què et sembla? Això és tot un document de
la màxima eloqüència per demostrar els fins
de tot això el que perseguiran els nipons, i també
un exponent de com està organitzada la societat
japonesa, amb en quant a llibertat individual.
Mai havia sentit parlar d'un cas de impositió
semblant en aquest aspecte. Decretar per llei als ho-
mitants d'un estat, obligar a una dada determina-
da a cessar-se tot hom i obligar a tenir una fami-
lia nombrosa. Amb quins fins aquesta superpo-
blació? L'ífer de Xina ens ho podria dir.

Dijous, dia 29 de gener.

El príncep Kowaye, cap de govern japonès, ha dit encara coses més grans d'avantament: Ha dit que "no li ha cap ombra d'excusa d'un proper arrencament de la guerra contra la Xina" i com que quan reconença en 1927 aprofitant conflicte ell era també president del Consell, aleshores, després de diversos fets per un diputat anomenat Miyake, tota la guerra responsabilitat d'operta intord aventura que repons el propi Kowaye ha costat 100.000 lliures i moltíssims quants.

Don Pétain ha fet un nou acte constitucional. d' n.º 7., per l'unió del qual farà prestar jurament de lleialtat a l'Estat, als secretaris d'Estat, als diputats i als funcionaris. La responsabilitat empradora en el càrrec és a base de la persona i dels seus béns. A més a més aquest acte té efectes retrospectius per tots els que de les esmentades categories, han exercit després de vint anys de deu anys.

Dijous, dia 30 de gener.

Un dels molts vistes que es diuen per Barcelona, repons la germana d'un Viscomte, i que ha parlat la censura espanyola:

"1941, pan, ninguno. 1942, Franco torrà el sol. 1943, todos habladores ingles."

El fet d'haver parlat la censura aquesta lletra, la qual ultra el vistes esmentat diu que no se diuen molts d'altres, és força significatiu i demostra que a Espanya l'autoritat no ha pogut ésser absoluta

i total com es preparaven. Una vegada més sembla que el règim treu tota; això a molts refugiats que encara s'il·lusionen fàcilment després de tantes desil·lusions, els fa il·lusionar de nou i pensar en un proper retorn a Espanya. Tuelis per afirmar-se en llur il·lusió hi ha ara moltes més boles? De que si Mèxic retornaria l'or i reconeixeria en Franco a base de que aquest donés una simple amnistia, de que hi l'Embajador mexicà a França anava molt sovint a Madrid, de que si Mèxic tenia ja a punt d'enviar a Espanya el seu primer ambaixador, etc., etc.

Tot això està molt bé, però absolutament encara, tenint en compte el panorama internacional i idèntic el nacional d'Espanya, la cosa és il·lògica i molt hipotètica, i il·lusionar-se no val la pena tant més quan ja hem vist moltes vegades a què es reduïren les il·lusions dels refugiats espanyols. Hem vist darrerament que la bola més pompósament presentada als espanyols, per la d'acord a Mèxic tot. La premsa, francesa, Mèxic, en Pèkin, tot constataren el fet, i, des, davant de tan bona presentació, tot aquesta alegria hi esguerraren i ho requèren de bona fe. No obstant, ha passat mig any des de llavors i positivament no hi ha llegit ni hi ha encara res.

Il·lusions? per a què? Les qüestions de tocar els pens a terra.

Des de fa un cert temps que els alemanys no bombarden cada dia Londres com feien abans, ni tampoc les altres ciutats angleses. Els bombardegen, però, quan els fan, són tan intensos com els anteriors,

ni bé passaven un dia, dos i fins i tot tres, sense fer res d'important sobre les Illes Britàniques i després hi tornaven fortgement. Aquesta capra s'ha conegut ara com encara no s'havia conegut des de que començà la guerra ofensiva seria el mes de setembre de l'any passat: han estat els anglesos vuit ^{vint} dies i set (set) dies sense cap bombardaig. La glòria!

Aquesta nit em prengut dels temes podria interpretar-se de dues maneres: a feblesa i importància de la batalla del Mediterrània o a preparacions per un nou sistema o ofensiva fulminant. Sembla que ha estat la primera excepció, car el 28 Londres conegué un nou intent bombardaig diürn, però en vint, i del 28 al 29 ni una sola ofensió enemiga durant d'Anglaterra.

En Itàlia es veu que hi ha hagut disturbis i descontent manifestat públicament. Així ha ja un dia que es carria, mes ara es poden deure un cert tota vegada que davant de la desproporció de la propaganda anglesa, els mitjans italians han reconegut el fet.

Clar, Itàlia ara és per estar content amb aquesta guerra malgrat haver-la començada en uns moments tan favorables per ella. Fins ara, fora algun èxit del principi a l'Àfrica, no ha rebut més que derrotes i fracassos. Del cas de Grècia es podria considerar una verganyosa intencional per Itàlia, puix que després de gallegar que la prendrien com Albània, van aconseguir entrar-li un fi per sortir-ne pitant, perdent inclús un quart de la

1088

ens dita Albània. A l'Àfrica els hi passa quasi igual, no fan més que perdre; veritablement no és per estar contents.

Dissabte, dia 1er de febrer del 1941.

Londres anuncia que el dia 30 al vespre les tropes del general Wavell, frunquieren la intat de la Cirenaica occidental. Darna, poblada en temps normal per uns 10.000 habitants. A més de més, les tropes imperials angleses pressionen sobre tots els fronts angles-italians d'Àfrica, o sigui a Eritrea, Obissínia, Somàlia i el je orientat de Líbia, el qual és conduït a doble fons, pel mar i per l'interior.

Als Estats Units s'ordenen cada dia més ajuda als anglesos. Ara a Washington es discuteix força acaloradament el "pact de l'Acil" projecte d'ajut a l'Anglaterra i de pleus poders per aquest ajut al president Roosevelt. Malgrat alguns aïlladament acerrims, triomfa en Roosevelt en tot fiu ara; i continua ajudant els britànics i li donen a tuncat pleus poders fins al juny del 1943. Els demòcrates i els republicans en aquest aspecte, estan gairebé totalment d'acord i ells són, de quasi podriem dir, els dos únics partits del Estat Unit. Aduna el Sr. Wilkie, cap dels republicans i recent adversari d'en Roosevelt a la presidència, ha anat a Anglaterra com enviat personal del President.

R'Hitler troba que parla menys sovint ara i no agita tant com feia abans, a més a més no es fa expressió i demana a Déu de que no

l'abandoni en el combat. Què vol dir tot això? Per
 l'úix no és gaire bon senyal, t'ho jo. El meu
 darrer discurs l'he fet al Sportplatz el dia
 30 del prop. format mes, celebrant el meu 8è ani-
 versari del poder.

He rebut una ben amable lletra (d'ea ~~Carles~~)
 del Sr. Sbert el qual m'expressa rebuda de la meua
 feina amb el meu històric literari, i em fa
 saber que oportunament li serà grat d'im-
 primir favorablement la meua demanda.

Malgrat no assumir-me com considero molt
 bé en l'amentada lletra. Una el que cal és que
 el nou ministre mexicà arribi aviat i amb
 el els "quatos".

De fet, doncs, estic ja admes en el subordi d'es-
 criptor o periodista, (no sé exactament quin) i
 per tant considerat oficialment com a tal, fins
 que aprobant-t'ho al Sr. Sbert és com si ho estés
 pel mateix ministre mexicà. ☺

Ara hi ha grans canvis en els llocs polítics
 i diplomàtics de tot Mèxic, degut a les recents dec-
 sions. Així a França canvia el Ministre i ara
 l'estan esperant a Vichy. El Sr. Sbert mateix
 diu que no hi ha feina a l'Embaxada i a més
 a més, l'increment diplomàtic mexicà arribarà
 portant nous instruccions del seu govern.

Si cobrés aviat el subordi i com puc suposar
 em permetria seguir sense treballar, ja no tor-
 naria a Montauban. Així m'hi trobaria com
 el feia a l'època i organitzaria immediata-
 ment un petit gabinet de treball per escriure

1090

amb l'entusiasme dels primers temps. Ultra això, a Béziers podria trobar satisfacció per les meves lectures literàries i de consulta.

El primer que segurament començaria a escriure seria aquell llibre que fa temps tinc en projecte sobre el món, que es titularia "del Món vist als 25 anys". Amb miros aïntò ja he pres, des del meu retorn, una sèrie d'apunts que tinc en les Memòries.

Quant al subridi, el millor lloc per mi és aï, on a mi, a mi de molt bones condicions materials, dins del que pots respirar fora de casa teva, hi ha un aspecte sincer d'aquesta tan estimada família. Tanmateix, certament, hem no pot fer massa plans independents, però que a França es comença a pensar gana de unitat; la pau no és encara general, però ja n'hi ha molts que no s'obsequen, molts, molts. No obstant això, aï, fins ara, es menjava molt bé i, ~~en~~ menys el pa encara no va malament; però el pa és molt escàs i encara, la qual cosa fa que (com que tot escafeja) no sigui de bon tros el règim alimentari de l'estiu parisià. A Montauban, en quant a alimentació, em sembla que no m'ho passaria malament, gràcies al concurs d'en Pol; mes així i tot, Servian és millor.

Revenint: no sé què farà, car em cal saber si tindrà la documentació que ja fa uns dies hem sollicitat a la Prefectura. Amb això i el subridi seria un home feliç, aï, davant d'aquesta pobre mentolitat francesa,

venia adluc un "Monsieur" respectable.

Dijumenge, dia 2 de febrer.

Francès i Txilanda que tenien una guerra de guerra no declarada a la Gudoxina, han signat amb l'arbitratge del Japó, un armistici. Sembla que la cosa va amb la pèrdua per la Gudoxina d'uns quants trosos de territori no gaire estesos, que passaran al Japó. Tantmateix cal esperar la signatura de la pau.

Aquesta dijumenge, com l'anterior, hem anat tots al cinema al vespre. Pel insti volia anar, com el passat, a comprar me el riu, però endloc al riu ~~he~~ anast a poder a la vinya, la qual cosa ja se' fei. Per la tarda, a l'igual, meua que l'anterior, a collir herbes.

Dilluns, dia 3 de febrer.

Una lletra de casa em dona compte d'una nova residència; carrer Reig, 15-1-1. Ben viciu que estan molt cèntric i bé. El Peret, deust ja d'alta del (anatori, comença a treballar uns dies per setmana perquè no ha trobat feina fixa; el Delpi, res, continua sense treball; el petit va a l'escola; la Roseta ajuda a la mare i el Peret i la Conxeta porten el pes, ben present a el pare continua al Penal i amb els mateixos vint anys. (No era necessitat que li haguessin rebrivat) L'únic que li ha is que fei de barber, cosa dia que para compte com dos i a més hem para un peroió de 120

permetes per la família. ben dirien que la seva situació material dins del Paral, ha millorat amb aquest destí.

Dimarts, dia 14 de febrer.

La guerra a l'Àfrica continua amb un mercedible èxit pels anglesos. A l'Eritrea, després d'haver ocupat el dia 12 de febrer Agordat, fanqueven a dir les tropes anglo-indies, Barentu, fentimant la marxa ambdues, als sembla per reery Annara i el mar. A part de tot això, els anglesos amb les seves tropes imperials pressionent per tots els punts de les colònies itàliques, o sigui a Libia, Abissínia, Somàlia i la sudita Eritrea.

Tora de l'Àfrica, no gran cosa important: un bombardeig de l'illa de Sardenya pels britànics, alguna que altra operació marítima contra la flota de comerç anglesa, o bombardejos avarats a Anglaterra per parts dels tudesos i d'ells dels fills de l'Albis, als territoris ocupats.

El Sr. Sbert m'escriviu de nou avui per anunciar-me rebuda a la meua segona lletra la qual es venia amb la primera seva. En confirma una vegada més que oportunament intervinerà en favor meu, o sigui quan el meu Ministre quessia actui com a tal.

Bon Lordin es presenta com un bon amic i revisor; i honora de la meua assistència començada personalment o per lletra, malgrat que gotes en doble en edat, i finalment m'esperona a escriure i produir.

Dimarts, dia 11 de març del 1941.

Un altre lapsus de temps passat sense conig-
nar res en aquest Diari. Aquesta vegada sí que
el motiu és ben extraordinari: Una altra cosa
que no coneixia i que hagut de freqüentar
precisament en un estat estranger; la presó.
Sí, empresonat durant tres setmanes a Béziers,
avui fa justament un mes que hi entrava. I,
naturalment, davant d'aquesta nova i gens
agradable aventura, novament aquestes Memò-
ries m'han degut d'abandonar, ~~(de nova)~~ aquesta
vegada més forçosament que mai; però, com que després
de tot m'he sortit bé de la prova, us hem retro-
bat ambdós i com abans, reprenç aquest volum
inacabat.

Com que tinc varies coses importants a detallar,
esdevingudes durant aquests dies d'absència, faré
un breu resum dels fets més sortits o correguts, tant
d'ordre particular com general, i després reprendre
l'escriptura i ordre establert anteriorment. Comen-
cem pels meus propiament:

El dia 10 del mes prop passat, fou quan em detin-
gueren els gendarmes, a casa anstèix, per indo-
cumentat. Van aquells dies precisament, estava es-
perant per molt aviat (una quinzena de dies) l'arri-
bada dels meus papers de la Prefectura, a la qual
havia fet una demanda per poder residir
allí. Aquesta sollicitud havia estat aprovada per l'Al-
caldia i tot semblava anar molt bé.

Però, heus allí que, per motius que encara iguo-
rem, els gendarmes vingueren a casa i per tenir
un estranger indocumentat em detingueren. D'aquí

vaig anar al lloc de guarnició on després de totes les formalitats legals, em feren al col·lació fins a l'endemà a la una de la tarda (vint i quatre hores en total) que emmig d'una parella, em portaren a Béziers. Allà em feren a la presó com qualsevol pillel i fins al propi passat dimecres m'hi he estat, dia en el qual vaig passar pel Tribunal Correccional, i com que l'advocat ja tenia els papers en regla, em deixaren en llibertat.

Així és el fet escrit; ara parlem dels detalls que són molt importants:

Aquesta detenció, però i deliberament que sembla senzilla i sense transcendència, no ho és tant. Surtament s'ha solucionat bé, mes si no hagués estat per concursos precisíssims que ho tingut, les conseqüències hagueren estat greus. En principi, se m'acusava d'extranger indocumentat, sense cap atenuant per la meua condició de refugiad ni pels treballs prestats a França durant la guerra, quan estava en la Companyia de treball, ni tampoc per tenir la meua demanada de legalització a la Prefectura. Davant d'això m'esperaven aquestes penes: Un mes de presó, cent francs de multa que amb el sistema francès puja a uns 1.500, i l'expulsió del territori francès dins d'uns terminis indeterminats.

Per evitar aquesta severa condemna i per recobrar la llibertat, es va treballar durant les tres setmanes de la meua detenció, molt, moltíssim, d'una manera que escapa a tot elogi de mots, amb un interès tan gran i pur que seria extenuantíssim es-

crinco-ho. Només diré per dir-ho tot, que gràcies a aquest interès i a aquest intensíssim treball, estic avui, de nou en llibertat, i tot això ho deo a qui? Sembla que no voldria dir-ho perquè quasi és inútil: a la família Fuijol.

En principi, el disgust que tingueren tots, fou enorme, d'unes proporcions tals que noies poden igualar-se al dolor patern, matern i fratern. Plors, llàgrimes i desconsol; després vingué l'hona del treball i a ell enterament, en cos i ànima, sofrint i vivint totes les vicissituds com jo mateix; acudint l'Elisabeth a cada dia de visita a la presó; (tres per setmana) cercant l'advocat, assegurant-lo del cas, fent nous documents, i, gastant diners a dojo, dius dels seus modestos recursos, per salvar-me. Tanta puresa de intencions fou coronada per l'èxit i feu que pogués retornar a Servian.

Malgrat que la nova documentació estava en curs quan em varen detenir, hi hagué molt treball a adquirir-la, car, potser, com a conseqüència de la detenció, el curs va estancar-se i ja anaven a refusar l'autorització quan l'advocat, intervenint, feu que, gràcies al seu diligent treball, pogués aconseguir a la fi la tan desitjada "autorisation de séjour". Llavors, amb ella a la mà, es presentà a fer la nova defensa i pogué aconseguir que m'absolgués el Tribunal completament, és a dir, sense condemna de cap mena; per tant, és com si no hagués estat a la presó.

Aquesta tasca no es feu gratuïtament sinó que pagada com col. L'advocat sol ha costat 1.200 francs, cent que m'he gastat jo a la presó, i moltes altres

coses i costes, viatges, etc. que fan pujar l'aventura a una suma ben xica elevada. Ultra això, fàcilment sacrificable, hi ha una tota la sèrie de pors, penes, sofriments, tristesa, etc., etc. ocasionats per mi els quals és difícil que un dia pugui deixar d'avorir-me deubar perquè precisament és impagable. Doncs, bé; tot això, tot exclusivament, és la família Pujol la que ho ha atès i realitzat, i entre ella, les que ho han viscut més intensament, han estat la mare i la filla, amb dues fills a un extrem veritablement inexplicable per l'immens que és.

També durant la dissort, d'altres amistosos han manifestat la ~~llur~~ estima vers mi d'una manera eloqüent i reconfortadora. Hi per exemple en Carollus, el qual, encoratjant la nostra joia amistosat, s'ha ofert repetidament per avorir-me útil i ho ha manifestat, en sentits mots, la seva pena. S'hi troba en Pol que fins ara no ho ha fet novís que oferir-se, però d'una manera que novís ho fan així, fan desinteressadament, els veritables amics. Hi ho ha hagut també tres o quatre amistosos més que s'han distingit pel interès llur i entre aquestes alguns d'una manera inesperada per la poca relació que hi tenia.

En resum, sobre els amics en real remplen una vegada més amb plaer i satisfacció com ho feia en aquell recull escrit després de la malaltia de l'any 1938, que avorment en els moments difícils he tingut manifestacions d'estima i d'amistosat d'una sinceritat innegable i d'una puresa de intencions superior a qualsevol concepte sobre els amics, pocs i bons, dona un

resultat excel·lent.

(Continuo aquest resum, avui, dia 21 de març. Durant aquests darrers dies no m'ha estat possible paquer reprendre aquestes Memòries per manca de temps, car treball tot el dia a la nostra simpa i quan arribo al vespre només em resta temps per llegir la premsa, curar-me i en tot cas per acabar de posar la correspondència al dia).

Durant doncs tot aquest interval de inactivitat en aquest diari, han passat encara moltes grutes coses més dignes d'ésser anotades breument. Vaig a fer-ho "pile-mêle":

Per exemple el Reic ha ocupat un altre país, Bulgària. En conseqüència, com que els búlgars ho han "consentit", Anglaterra considera aquest Estat com enemic, car a més a més Bulgària s'ha adherit als pacte tripartita. Rússia no ha intervingut en res ni bé ha fet constar al govern del rei Boris, que les excuses donades com raó de l'entrada dels alemanys, no són del seu gust i que per tant no es troben els Soviets en disposició d'ajudar en res Bulgària. En tot això hi ha un fet a notat: és la primera vegada que després de l'entesa germano-soviètica, aquesta potència darrera, desaprova públicament el fet o les conseqüències fetes per l'altra.

A Amèrica s'ha votat ja la llei "prêt ou bail" o d'ajut a l'Anglaterra. Aquesta llei dona al president Roosevelt nous poders extraordinaris fins al juny del 1913 al mateix temps que l'ajuda a

Anglaterra és una cosa ja de no bel·ligerància dels E. E. U. U. enloc de neutralitat, puix que en tots els ordres de la producció de guerra i poder inclús de qualsevol més, els Estats Units estan ara fortament fixats en el conflicte.

La guerra en si, no gran cosa extraordinària; hem ho anunciat molt per aviat, amb el bon temps. Unicament a l'Àfrica els anglesos conquistaren tota la Cirincica amb la capital i tot, o sigui Bengasi; després, per aquest front, no gran cosa més, potser perquè els alemanys van haver de córrer a portar reforços als italians abans que els feratgiterim de la Tripolitània. En canvi, a l'Àfrica Oriental italiana continua la reculada dels seus possessors, a profit de les tropes imperials britàniques; tant és així que els anglesos han reconquistat adonc la Somàlia Anglesa, perduda per ells al començament de la intervenció de Itàlia.

A Roma ha mort fa uns dies, crec que a des. rers del prop. passat mes, l'ar. rei d'Espanya, Alfonso XIII. El curiós és que en Franco decretà dol nacional a tota Espanya durant tres dies i disposà també que ulterionment les despulles fossin trasladades de Roma al panteó reial de l'Escorial, per tal de rebre sepultura en el mateix lloc que li estava destinat essent rei. Deixo el comentari d'aquesta nova per un altre dia si me ve bé; val la pena el cas però ara no tinc temps.

Bé i per acabar avui retornarem a parlar un xic de mi: Aci m'he instal. lat de aron i refet després del magre menjar de la prems. Treballa una mica però per nosaltres; no obstant, dues campanyes

viures del poble m'han vingut a oferir treball i l'acceptaré si em fan un contracte en regla. M'interessa molt allenguerir el pes de la nova responsabilitat a aquests nostres familiars meus, mes estem tots d'acord en que s'ha de fer bé, car hom diu que "gat ualdot amb aigua tebia en té frons". Mentrestant no perdo el temps quix que a les vostres viures hi ha treball.

Hom diu també que ja ha arribat el nou Ministre mexicà. Veuem ara que es decideix del meu subordi. Tanfi, amb treball o sense resto per ara i fins al mes de juny amb residència oficial i efectiva ací.

Per el que fa referència als orogens o causes del perquè els gendarmes vingueren a agafar-me, hi ha una opinió general de que és per delació que els s'arribaren que jo estés ací. Una altra opinió quasi general és que aquesta delació ve de part d'companyes, per vergonya. Entre les suposicions s'hi compta admetre uns refugiats i en quant als motius de tots, són producte de la gelosia i de l'enveja. Mes com que no hem pogut saber (ni faig gran cosa per saber-ho) certament qui és, em collo de dir res sobre ningú en concret; si ho sapigués no reaccionaria violentament com anells farien, en tot cas, l'amic que faria seria parlar amb el vil insecte a soles uns quants mots d'aquells que els homes de vergonya i cor se'n recorden tota la vida. Vujar-me? Per a qui? Seria baixar a embrutar-me en el nivell moral i humà que el miserable viu.

Tantmateix, sigui qui sigui, un indi que o un mala fe, s'haurà donat compte que malgrat el seu veni, l'escopinada no m'ha tocat quix que ací

em té de nou i amb tota regla.

Billemus, dia 24 de març.

Quotem unes quantes recordances de la vida a la presó:

Quan els gendarmes em portaren al vell palau de la Sous-préfecture de Périers, vaig veure'm de primer antuvi que anaven per examinar la meua situació tal com havia declarat a l'atestat. No podia imaginar-me que poguessin portar-me a una presó, i, en canvi, aquell era el meu camí.

La primera cosa que em començà a examinar la veritat des de la meua detenció, fou que em portessin endins de la Sous-préfecture com suprava en principi, al Jutjat de 1ª Instància, el qual està instal·lat en el mateix palau. Però, així i tot, fins que em vaig veure dins de la presó, no vaig donar-me compte de les conseqüències de la desgraciada aventura. A la vista de una espaiosa mur amb tres pisos de cel·les, escoles circulars, etc. se'n va venir davant tota una allau de negres penaments mixt que em donava compte de la gravetat del cas.

Com un autòmatà em començaren a fer anar d'aquí allà, els guàrdies, amb totes llurs forquiditot i embrotiments. Ben feren despullar de dalt a baix, recollant-me municióament i present-me al mateix temps tots els objectes personals menys el mocador i la pinta. Allí ja vaig topar amb un poca-vergonya, el comptable de la Presó, que volia apropiarse de l'ortografia. Després, em donaren una tassa de metall i em menyolaren la meua cel·la, la 22; però com que als presinguts els tenen durant el dia tots junts en una sala, a mi també m'hi portaren.

Devien ésser les tres de la tarda aproximadament quan vaig fer la meua aparició a l'amentada sala on uns trenta-cinc o quaranta detinguts hi estaven anatant el temps i entreterint la gana. La meua arribada feu més sensació que cap de totes les altres a les quals vaig assistir ja posteriorment; potser degut a que ahava un dia ben vestit, a que portava una ~~menjar~~ menjar, (un bacó de pollastre, llençanissa seca, olives, taronges, figues seques i pa) potser també per ésser espanyol i haver-n'hi allí una quinzena. El cas és que immediatament vaig ésser envoltat per tota aquella colla de sergen-cios, atabulant-me a preguntes.

Mai havia vist mai prerió per dins ni en visita, només coneixia d'aquests establiments les descripcions i presentacions del cinema; per tant, aquella presentació real, aquelles cares demacrades, brutes, barbudes, pàlides, em feu una gran impressió. Seguidament vaig haver de rotllonar tots aquells àvits de notícies i de llibertat; em varen preguntar el que havia fet i tot ^{em} varen condemnar per avançat ~~de~~ qual tingué la virtut de fer baixar més encara el meu nivell de confiança i coratge. Clar, n'hi havia que acostumats pel temps a veure casos i casos, se sabien quasi el rigor les penes a imposar pel Tribunal.

Simultàniament que jo envoltava els altres, alguns m'envoltaven a mi; així vaig veure que la majoria dels que estaven allí hi eren per coses més greus a la meua, i per consegüent vaig fer veure un moviment de replac dins mi mateix, car no em feia cap gràcia estar entre fillets.

Mes com que vulgues o no hi has de viure, llavors operí la nova evolució vers aquell o aquells que em semblaren més bon viots. També mateix, els tipus arrivistes es manifestaren com a tot creu, un, sobretot, en una propereió exagerada.

Entre els espanyols, la majoria eren ja complits i com a senyore domèstic els havien de portar a un camp de concentració; però una injustícia infernal cometien amb aquests divortats, car malgrat d'alguns portar més de cinquanta dies de compliment, no el treien vers un camp el qual està considerat com la glòria en relació a la presó.

Tots aquests també, quasi tenien més de trenta dies. (Un mes l'apliquen a un espanyol indumentat) Alguns hi estaven per infracció a un "arrêté d'expulsion", d'altres per robament i portar un o dos, per una mica de política. A un mes n'hi havia, a l'entrar ja, quatre o cinc.

La resta de la població de la repetida sola, estava composta per francesos, (pintetes, lladregots, nomades i degeneradets) set indotinenos per haver robat gallines, dos txecs residents francesos; un alemany, curt i brau combatent de les Brigades Internacionals.

La sola, d'unus sis metres de llarg per tres o quatre d'ample, estava amoblada amb tres llargues taules i sis banys. Era humida i de poca ventilació; els sol hi entrava excessivament a través de les espesses reixes. Allí esolia passar nos tot el dia, des de les nou del matí fins a l'hora de sopar o millor d'anar a dormir. Adhere per fer les nostres necessitats esolia fer-ho en un recó, a una fiteira. Tot

això ajudava a curar i embrotar més l'atmosfera ja de ni humana i cruel. De totes maneres la repetida sola era el millonet de la presó, car et permetia parlar en veu alta i tenir la bona o mala companyia d'un quants homes.

No estava permès l'entrada de cap diari; únicament els dimencions podies continuar dues o tres revistes si tenies diners. Això i si feies alguna lletra era tota la distracció que podies permetre't; la resta del dia l'havies de passar passejant com alienat. El primer dia aquest espectacle et semblava ridícul i grotesc, mes després tu entraves també a formar-ne part.

Als matins ens tocaven diària a les set i a les vuit ens baixaven a passejar una hora a un pati tan petit que no podíem rememorar-nos-hi i sense tocar-hi mai el sol.

Com a tot lloc non per un esperit curiós i curiosador, hi ha coses a remarcar, la majoria prohibe de la necessitat i de la fam. Per exemple: com que no pot haver-hi en pensió de cap detingut ganivets ni objectes tallants, hom emprà d'imagat dels quònies, els mànecs d'unus culleres escapades al control; aquests mànecs, convenientment envoltats, arriben a tallar tan bé com un ganivet. Com que tampoc està permès l'ús d'encenedors i els llumins no es deuen entrar més que dues vegades per setmana i encara solament als presinguts, hem encenut les cigaretes de la següent manera: Dins d'una capsa de metall o fust hi posem un baci de llana; després, per mitjà d'una cordeta fan rodar ràpidament un botó situat al mig de la corda la qual va de la boca a la mà esquerra. Quan el botó

porta gran velocitat llavors apliquen el caire del tub o capsa produint-se així la vispa que fa encendre el draps. Per apagar no cal més que tapar la capsa i a la butraca.

Un altre sistema d'encenedor, aquest ja un vic,
~~se~~ prou que precisa una pedra de les cuprals per encendre aquesta mena d'aparells. Aquesta pedra la col·loquen al cap d'un petit tros de fusta i en fent sortir la vispa volant amb una miqueta de vidre i fent anar el foc a la capsa semblant al model anterior.

Estava prohibit fumar dins les cel·les, però d'a-
magat dels quàndies el que tenia tabac intentava fer-
ho. Mes com que el feien despullar abans d'entrar a
la cel·la i deixar tota la roba a fora menys la
camisa, era difícil passar el tabac a dins. Aquesta
dificultat es superava lligant-se entre el membre i els
testicles una borreta amb tabac i llumins.

De gana se'n passava molta, (d'entre tots els que
estàvem junts jo era el que m'ho passava més be, car
tenia diners i llibertat de continuar tot per error pre-
vingut). però com que n'hi havia que eren fumadors
impediments, canviaven encara pa per tabac o vice-
versa, vi per carn, carn per cigarets, etc.; malgrat la
molta fam, el moleit tabac feia anar arroegat u-
na vegada més el feble home, i es treien el pa d'una
boca famolosa i un cos anorreat per poder tenir
tabac, car aquest no podien tenir. ^{no} ^{més que} ^{uns} ^{quants}
mentres que fumadors ho eren la majoria.

De carn només en demanem que ^{no} bé cada din-
menge i havia qui, vicis de vi o tabac, el can-
viava per uns quants cigarets o una tassa de

vi.

Com a menjar donaven dos àpats per dia, un a les deu del matí i un altre a les quatre de la tarda. Tot dos eren molt senzills, però especialment la sopa del matí, aigua clara bullida amb una mica de col, si bé tan poca que a vegades teníem trossets de fulla. Per la tarda et donaven un altre plat ja ric de trinxamburs, rutabaga, pastanagues, alguna vegada patates, llenties i mongetes. L'àpat de la tarda tot i no ésser deficient era gloriós comparat a la terrible "sopa". El millor i el que més salvava de courre etternats era el pa la qual ració era oficialment de quatre-cents grams.

El indovineros que hi havia tenien tanta gana que es menjaven els polls, i en quant a fumar feien cigarretes de cabells humans lligats amb paper higiènic de l'emprat en les comunes.

Els guardians són tots uns embrutats, una mena d'energúmens amb uniforme; tracten a boquet a tot deïd sense arribar a fer la distinció entre el pillet i el que per qualsevol causa ha simplement velliscat. A dins de la presó deixes d'ésser home per convertir-te en un automata a copies d'un idiotzot dels menys per l'ambient.

Tres setmanes ben complides m'hi he passat en aquesta presó de mala memòria, tres setmanes que constitueixen una dura lliçó més de la vida. Ara que en sóc fora hi penso molt amb els que hi ha a dins i els desgraciats que són; un recordo de les hores en què allí mengem? parlegem, pugem a les cel·les, etc. i malgrat que aquí jo feig un treball que no és per a mi, la viuya, em sento immensament

feliç comparat amb ells; a més a més experimento una gran pena pels pobres que el refinament dura mesos i mesos... Quantes vegades no vaig pensar amb el meu pare! Bell, que ja fa més de 50 anys! També és a la presó on he romuït més vegades amb ell i en la vida lliure i feliç...!

Dissabte, dia 29 de març.

La nova vida ací resta esclerida i couretada: Condicions, afete, plaers, divertiments, etc., com en anteriors estades. Treball? Fins quasi es pot dir que no he parat un dia, des del meu retorn, de fer alguna cosa; he treballat escapolant les nostres viunges, semblant una mica i fins i tot he fet dues jornades. Per ara continuaré igual en espera de trobar un patró fixe que em faci un contracte de treball com cal, i a la viungia s'ha dit perquè no li ha més venen. Aquesta dura tasca no em ve geur plane- ra, mes és indispensable i m'ho cal fer; heig de fer els possibles per alleugerir aquesta estimada fa- milia de les despeses ocasionades i de les actuals, tant més quan ara l'alimentació va fent encara més i cara.

Sobre aquest particular cada dia s'agreuja puix que entre els alemanys i el seu exèrcit d'ocupació i per altra banda els anglesos que no deixen parar res, tant la França ocupada com la lliure, estan molt oporades. Tot està racionat ací, més intens que no pas a Espanya: menjar, vestir, calçar, espar- demys i abots inclús; carbó, gas, petroli, benzina, etc. El racionament arriba fins a les coses més subtils tant del menjar com del vestir. D'aquest darrer parti- cular pot dir-se que és pràcticament impossible po-

quer venir comprar-se una camina; en quant a un tra-
jo, pitjor, hom en pot comprar un de nou a canvi de
que n'entreguis dos d'usats en bon estat, això comp-
tant que n'hi hagi.

Referent al menjar cal dir que la majoria pas-
sa gana de veritat; poc pa, el que més s'hi fau quan
n'hi ha, i la resta, fora les fruites i hortalissa, tot a
la carta, amb no tanta mercaderia com tickets, so
que fa que hom no pugui adquirir més d'un cop
ni el que tens aenyolat. Com és natural, seure
comptar un important mercat negre, tot és més
car, de no tanta qualitat i amb els mateixos sous,
és a dir que la fam apareix per dos conceptes, per
manca de diners i per manca de matèria, ja
que tot el que no està racional hom no ho ven
a penes si no és a uns preus molt elevats.

La situació nostra, malgrat ésser treballadors, no
és desesperada mesura degut a una intel·ligent ad-
ministració de la tia Angela; tant és així que po-
dria dir-se que l'únic que notem a manera de
veritat és el pa. A taula tenim cada dia actual-
ment, quelessa per menjar, no precisament ni
carn, peix, llegums ni patates, les quatre coses més-
simes, nió sopa de topinamburs, rutabaga, usps, pos-
tanagues, remolatxa i herbes de vinça; tot això acon-
panyat de més aenyolades que ved. Tantmateix, fent
treballs perots i jornades llargues, seure prou pa ni
quasi cap sòlid aliment, passen tots més o menys
fam. N'hi ha però, -aquests que difícilment vivien en
temps d'abundància, que no sé com poden arribar
a treballar.

Juan acabarem de passar fam mentre en diverses

nacions del món no saben el que fer de llur excés de producció? L'únic vergonyant és tot això, producte de l'eterna maldat i l'etern egoisme humà!

De guerra dues notícies importants: La Somàlia anglesa, recentment reconquistada, a Abissínia i a l'Àfrica, els britànics continuen progressant, mentre que a l'Atlàntic hi ha la gran batalla per la destrucció sistemàtica de les flotes angleses. Als Balcanis nous canvis: Iugoslàvia ha entrat a formar part del pacte tripartita d'una manera també si no es plan per força, si bé no s'hi compren en la signatura, la clàusula militar del Pacte. De totes maneres es veu que hi ha hagut sèries divergències perquè aquest fet decidit pel govern del príncep regent Pau, portà la dimissió de tres ministres i la d'alguns senadors entre altres; a més a més, no acaba encara aquí, puix que el mateix regent Pau ha deixat la regència, passant el pes de la corona al veiet Pere II ^{de 15 anys} o quinze anys. Junt amb això s'ha format un nou govern i sembla que l'agitació continua.

Un altre fet important és que el ministre d'afers estrangers del Japó, Sr. Matsuoka, està a Europa per entrevistar-se amb els de l'eix i concretar, sembla, allò del tripartita. No obstant, aquest japonès, ha passat per Moscú i també ha revisitat els senyors Stalin i Molotov.

Dimecres, dia 30 de març.

Aquest matí he anat a fer croquis. - Una mena de focots per formar els ceps girant a l'entorn d'aquests - És una terna de les més dures de tota les de la vinya, car t'ho cal per amb una aixada, far-

ca profund, ràpid i estant tot el dia fent un treball agut que et deixa els vanyans i les notables defets.

Menys mal que en havia anat entrenant sense massa corren però fatigant-m'hi força, a les nostres vinyes, durant la setmana darrera. Ultra aquest d'ahir, he fet ja dues jornades més per un petit propietari, demà en faré una altra, etc., i així, si no puc treballar fins, així guanyant, ni em deixem, algun diner per ajudar a passar.

Tans, no obstant, a Tarric les meues bastes i callosos com en els temps de l'enyataire, sofreno pel treball i l'esforç físic i moral, mes em cal aguantar i sofrir, no veig cap sortida millor per callosos i vagues o no he de treballar.

Fins ara, amb tota aquesta mena de treballs i gràcies a la meua voluntat, he aconseguit fer el que un altre qualsevol o millor dit em que ja és la meua feina i per tant no aspira a més; a mi, però, m'ha costat més esforç físic per la manca de costura i més sofriment moral. Tanés el fet que he aconseguit un nivell de vida superior i poder-li tornar a aspirar l'auradament, és ja suficient per ésser tot més pesat i dur, i si a tot això he sofrenes una alimentació insuficient produeta de les actuals restriccions, hom s'imagina com et fa pensar a la vida inmensament superior en tots els aspectes que autany feia. Mes encara no és tot puix que si ací el que predomina com a tasques i sofriments, és, a grans trets, tot l'elemental, per contra no hi ha cap satisfacció - excepció d'un trist cinema - de veure artístic, literari ni sentimental, hom no té cap plaer o gaudi, l'únic que veritablement és bo i

simer, és l'afecte dels meus d'air, això vol dir recon-
forta per resistir. A més a més hi ha també l'en-
cant espiritual i físic de l'Elí, tot el qual fa que
tingui algun que altre moment agradable, fami-
liar i no marcat d'interès.

La mentalitat pobre i esquivada de la majoria
de la gent d'esqueies contrades, fa que dins del seu
ambient vulcan i embornat, s'hi sentin bé i aduen
feliços degut a que no coneixen res més; fins ara
que tot hom havia menjat més o menys bé, la cosa
moxava regularment, en canvi, actualment com
que ja quasi no es pot menjar, molts que abans
no es preocupaven dels familiars i dels peregrins, mal-
grat l'estat social quasi primitiu, ara comencen
a donar-se compte, espereis, que la fam apareix;
alguns fambe, oblidats per tants exemples veuen
que el mal remonta a lluny, quan encara no
sospitaven que la fam França d'aquell curs
podria arribar a la famelica d'ara.

Dijous, dia 3 d'abril del 1941.

El diari d'elir portava una nova d'Espanya
dient que amb motiu de l'aniversari de la victòria
dels franquistes, hom havia posat en llibertat uns
40.000 presos polítics acusats de "rebel·lió"? No cal
dir com m'interessa això puix que podria ésser
que entre els alliberats s'hi trobés el meu pobre
pare.

Es la segona vegada que conigues un fet d'aques-
ta índole amb la mateixa esperança. Tindrà més
sort ara?

A Yugoslavia el comari del regent Pau pel rei

Però II ha portat greus conseqüències polítiques tan interiors com exteriors. El més trascendental és que amb el canvi, la signatura del pacte tripartita fet pels governants anteriors, ha restat sense efecte; alemanys i italians abandonen el país on darrerament hi han estat objecte de nombroses manifestacions hostils. De totes maneres no pot dir-se encara res en concret car l'andreu és gran; a més a més hi han també serioses divergències entre les diverses races que formen aquest Estat de les quals tres sobresurten en importància minoritària: els serbes, croates i eslovens.

En quant a fets bèl·lics hi ha hagut una violenta batalla aere-naval a la Mediterrània entre els italians i els anglesos. L'èxit se l'han endut aquests darrers que han enfurat tres creuers i dos torpeders als altres, fet reconegut per Roma.

Per continuar la campanya de derrotes militars dels italians, cal notar encara la pèrdua de Teren i Asmara a l'èritrea, seguint imparablement l'avanç imperial britànic per tota l'Àfrica oriental italiana.

A Amèrica els E. E. U. U. albir i zona Mèxic, han decidit posar sota llur control els vaixells alemanys i italians ancorats en llurs ports i internar les tripulacions dels esmentats navilis a fi, hom diu, d'evitar acte de sabotatge dels marins contra els vaixells, segons instruccions que podrien rebre o han rebut dels governs de l'èxit.

Als E. E. U. U. declaren no acceptar les relaxacions fetes ja per Berlín-Roma, dient que una llei votada durant la darrera guerra autoritza això. Al

matèix temps Cordell Hull, secretari d'Estat als afers estrangers diu que ajudaran en tot a la Gran Bretanya menys entrant directament en la guerra.

Dimarts, dia 5 d'abril.

Ahí vaig haver de jugar de la vinça abans de l'hora a causa de la pluja; tantmateix, dues hores abans de la fixada per fi de jornada que això ocorregué, ja me l'havia guanyada, en total 110 francs. M'igni cinc o sis francs més encara que els que treballen fixe.

Ara resulta que treballa a preu fet i tot i no ésser pagès en trec me sou molt superior als jornalers fixes; aquests guanyen una mitja de 33 a 38 francs diaris i jo me'n trec de 50 a 60. Ahí mateix amb menys de sis hores de trec vaig fer-me'n 110 de francs, i així tenint en compte que molt gràt la meua bona voluntat tampoc no m'hi falta molt perquè no és el mes, no tinc una sobrelleimentació i afecció en molt la meua bona salut actual per fer una "burrada". (Nom donat als excessos de treball dels que paguen a preu fet).

Mentres no tingui un patró fixe, mirés, ni em deixen, fent així i malgrat tot, m'hi forçaré un dia per tal d'ajudar en el que pugui a aquests meus familiars. De totes maneres, m'interessa més un patró fixe que el preu fet, perquè en primer lloc aquest sistema no dura nunca, et fatigues més i en cas d'accident no tens dret a res. Hi ha una màxima que diu: "val més menjar por i païr bé."

Tota la nit davera i aquesta matinata que no ha deixat de ploure; en conseqüència hem perdut tota tota

la jornada, car quan hom no pot treballar per culpa del temps no pots tampoc cobrar, i en canvi hi tens poca menjar. Aquest sistema tan poc humà i equitatiu, requereix encara canvi en via en la majoria dels països civilitzats. És indigne! un canvi miserable, una vida cara, cap protecció física de l'Estat i quan no treballas no cobres; ni estàs malalt, morint, si no pots menjar perquè el mal temps dura molts dies, pot-te. Cal haver conegut i viscut la vida dels pobres per canviar-se compte de la realitat que tenim quan s'esclamen. Tot allò de justícia social, equitat, fraternitat, amor, etc., etc., és una paraula vergonyosa impropria d'un segle on sublesimunes viquens acumulades, la societat podria viure un nivell material de vida molt superior i uniformement mentre que ara una minoria surupa els beneficis de molts milions de productors desparejats.

Potser aquesta guerra actual, finida, arranjarà un dia tota aquesta desigualtat universal - una societat equitativa potser seria existència - que fa morir de fam, malaltia i misèria una part de la població terrestre mentre l'altra ha de cremar o inutilitzar aquell excés de producció que arriba a ella i que el malalt equitatiu humà no deixa arribar a l'altra.

Estes guerres són lamentables i lamentables, però tota vegada que són i aquesta ha estat inevitable per les contradiccions dels mateixos que es combaten, aquesta, diem de l'horror espectacular que veiem i sentim ja compensada pels mateixos culpables, val més que dur-ni i que s'enforcen tot el que canvi constituiria l'heur justícia, una i altra, sí, a la millor, d'aquesta ruina en sorgirà una altra que malgrat no sigui equitativa ni tan sols justa, potser en serà

una mica més. És la trista evolució humana, des-
 truir, construir sempre, sempre, intel·ligència molta
 intel·ligència, més, més res de pur; aquest egoisme
 terrible que ho envaïa tot!

El més lamentable d'una guerra és l'horrorosa
 pèrdua de vides humanes, la qual cosa abans era un
 elevat preu pels procediments dels béns terrenals perquè eli-
 minaven el veritable autor de llur riquesa: el produc-
 tor. Però en la present hem diria inclús que la
 Provisió ha retallat sobre el desgraciat destí del
 productor, salvant-lo en gran part, fins ara, del gran
 canatge: fent que la lluita es faci amb omíquims,
 enginyers: riqueses de tots menes mentre el factor
 home no compta, com temps ha, en el que fa
 referència a la destrucció. Com veig després que els
 culpables no són els pobres i el que es destrueix no hi
 ha res d'ells, que s'enfouren tot per veure si surt
 algun millor. És perdent moltíssims riqueses,
 pobres, pobres, ciutats, vassalls, vassalls, omíquims,
 omíquims, i desgraciatament encara molta homes,
 però de tot apareix innumerablement cabdal no hi ha
 res que sigui del després; aquesta mala ironia.
 bendeix-li història sempre una cosa que ningú podia
 portar-li: la intel·ligència i el treball; amb aquestes
 dues coses hem en veïria de noves de riqueses i
 poder una societat més humana on l'insà e-
 goisme imperaria a ben segur (plaga eterna?)
 més poder amb una mica més de justícia.

Dilluns, dia 7 de abril.

He trobat una espècie d'amigdalas que sembla
 no tindrà conseqüència greu.

La premsa d'uni porta la fi del drama in-
golar amb el començament d'un de nou. Almenys
el veure que el pacte tripartita restava sense efecte,
s'ha decidit a supurar la farsa crumada i restre-
tre el país per fellsarques. Hitler ha ordenat a
l'exercit de penetrar en territori ingolar per
restablir "l'ordre i la pau"; al mateix temps ha
decidit fer at ~~iguals~~ ^{at} ~~envers~~ ^{envers} ~~frècia~~. Termin doncs
un nou front i una nova nació en guerra,
una nació que ha profirit combatre a un ene-
mic molt superior en tots els aspectes que claudiar
vergonyosament com d'altres han fet; per tant,
Iugoslàvia, plantant combat a l'oix, re'n va
ard amb Anglaterra i darrera d'aquesta als E.E.
U.U. Precisament els anglesos ja han anunciat
oficialment prestar ajuda als ingolars i con-
tinuar amb els brassos grecs que s'apren reas-
simadament als alemanys en el nou front obert
per aquests a la frontera gresco-bulgara. Hi ha ha-
gut ja, després d'hivir el marí a primera hora,
grans combats aeris i fortes topades terrestres.

D'Europa ja no queda, pot dir-se, res per en-
trar en la immensa fequera, o almenys els
que resten tenen anarrest d'hir veu ni les coses
evolucionen més. Per una banda hi ha amb l'oix
els que signaren el tripartita vulgues o no: Ulesòquia,
Hongria, Rumania, Bulgària; pòis els ocupats com
Itàlia, Bèlgica, Holanda, Dinamarca i Noruega, i
finalment els anexionats com Austria la primera,
Moràvia, Bohèmia (Tecoslovàquia) i Polònia. Pel
costat anglès hi ha Grecia, ara Iugoslàvia, la illa
de Fetlandia i Turquia, ni ha d'intervenir, ni bé

fins ara no ha fet cap acte bil·lic. Més o menys fora del conflicte hi ha Suïcia que està prou ocupada per Alemanya; Finlàndia que no compta perquè està demés als russos i de retruc als germànics; Bòsnia que es deu a l'èxit, però que des perides de la guerra recent no deixen bellugar; Irlanda que és possible que acabi inclòrament car tot dos bel·ligerants la desitgen; Suïssa que es manté neutra perquè fins ara no ha molestet, degut a la seva petita, a ningú; i resta a enfrontar Portugal el qual fins el present és el que es manté més neutre, podríem dir.

A Europa ja no hi ha ningú que se sol·li de la guerra; aquesta se la fan tres grans potències i tots les restants, inferiors a les combatents en força, s'han hagut de decidir per una banda o l'altra. La única que encara viu tranquil·la, neutra i no sofereix res del terrible conflicte, és la U. R. S. S. Des d'altres voldrien fer-ne la seva, però suficientment armada i potent per fer-se respectar, fa la veu i espera... espera... que potser arribi la seva ocasió... Es dedica a una política molt hàbil i de responsabilitat se li surt inclòrament; no es cara amb ningú i signa acords amb Tolson que vulgui. Ara juntament amb la declaració de guerra d'Alemanya a Iugoslàvia, ella ha signat amb aquesta última un tractat de no-agressió i d'assistència. Ajuda a la Xina i es deixa aconseguir pel Japó; ajuda a Alemanya i es deixa dir coses boniques per Anglaterra, Rússia i Estats Units, i per altra banda sanciona públicament els Estats que s'han deixat envair pels alemanys.

Veuem que farà en l'avenir; el seu paper

pot ésser molt important, moltíssim; ella i els treballadors de tot el món són els enemics que podem fer qualsevol que pugui convertir-se en una millor realitat. Trins ara el seu paper m'agrada; cal esperar el colofó.

Dimarts, dia 8 d'abril.

De la guerra els Balkans el més important a notar és que els iugoslavs responen als atacs aerijs dels alemanys, atacant ells també aquests però en els països de l'oix o millor dit que s'hi adheriront, com per exemple Bulgària, Rumania i Hongria. Com ve us, aquests petits Estats estan ocupats per tropes del Reich.

Davant ^{d'aquests} cops que tot just comencen a ésser indirectament com a conseqüència de l'lor adhesió al pacte tripartita, aquestes víctimes d'un i altres protesten viradament. Les petites nacions en aquestes guerres colonials no són més que juguets dels poderosos; d'ells no depen la pau o la guerra, l'enemic que els hi resta a fer és molir entre una posició i actitud honrosa i digna o la submissió més o menys vergonyant.

al Nord d'Àfrica, aprofitant que el general anglès Wavel i el gros del seu exercit, havia estat desplaçat a un altre indret, els italians ajudats, naturalment, pels alemanys, han iniciat fa uns dies una seriosa contraofensiva que els hi ha donat, ultra algunes altres posicions i pobles importants, la represa de la capital de la Cirenaica, o sigui Bengasi.

En canvi, a l'Àfrica Oriental italiana, els britànics i llurs tropes imperials, continuen ràpidament la conquesta havent caigut el propi port d'embarque, la capital d'Etíopia, Addis-Ababa. Funt amb els anglesos hi

ha també el Negus i unes forces indígenes que ell comandava. Aquesta primera víctima de l'actual guerra imperialista que comença el 1935, ja torna a estar al seu país. La segona gran víctima som nosaltres, els refugiats espanyols. Bus correspondrà la correlativitat de la reparació?

Els anglesos, grans responsables de la política en temps de llavors i de les grans conseqüències que n'hi derivaren les quals ells refereixen més vedament que ningú, sembla que amb la seva propaganda vil·lana per veure que rectifiquen i rectificaran en l'avenir, aquella refesta política de feblesos que tan cara costa al món i costarà. La primera reparació fa preveure que serà la pobra Abissínia; mes en quant a les altres víctimes com nosaltres i la resta, veurem el què passarà.

Dijous, dia 10 d'abril.

Alemanya, una vegada més demostra la seva valua com a potència militar terrestre. Ara està portant a cap dues ofensives amb remarcable èxit. Una a la Cirinàcia, la qual amb la velocitat que torna a caure, aviat passarà tota a les mans d'ells; corren més de pressa que quan els anglesos la disputaven als italians.

La segona ofensiva és la iniciada contra Grècia a la qual ja li han pres Salònica i varis punts de la Mar Egea. En aquest sector succeixen a grans gambades malgrat la feroç resistència dels helens. Tot sols prou els britànics no han aparegut fins ara segons els mateixos alemanys.

Dissabtes, dia 11 d'abril

El diari d'avui porta uns emocionants detalls de l'heroica lluita dels grecs contra els alemanys. Malgrat la formidable superioritat germanica, els grecs combaten amb una tenacitat i voluntat epopeica. Duplica la premsa un cas on per cada grec hi havia més de vint alemanys. Per succeir a aquest regiment de mort hem de dir que es demanaven voluntaris i s'hi prestaren tots els soldats. La terriblement heroica unitat complí el seu començament: l'enemic no passà el coll de Rapel fins que el darrer d'aquells cent-cinquanta homes restà en vida.

als Estats Units existeix un moviment sindical que aprofita les grans comandes que tenen les indústries americanes que treballen per la defensa nacional, per demanar reivindicacions. Aquest moviment augmenta considerablement retardant així la producció de guerra. Precisament hem publicat avui que des del 1er de gener fins el 4 d'abril s'han perdut per aquest concepte 1.305.603 jornals de treball.

El que ignoro sobre l'annexió moviment obrer, són les causes exactes; no obstant, opino que per una part deu haver-hi de justes demandes d'augment de salari davant dels beneficis enormes, que, a les costes d'Anglaterra, fan els industrials i l'Estat americans, per una altra potser que hi hagin diverses altres coses i circumstàncies de robatoris, per exemple, uns recien dels germanòfils i els altres segurament dels comunistes.

Com sigui que no s'arranqui tan fàcilment com voldrien, aquests conflictes socials, vagues i disturbis, sembla que el govern comença a pensar de fer passar les fàbriques en voga, sota l'autoritat militar.

Dissabte, dia 12 d'abril.

Cada dia hi ha un nou esdeveniment internacional, guerrer o no que emociona el món. El que porta la premsa d'avui és que Croàcia, un dels tres principals pobles que formen l'Estat iugoslau, s'ha separat d'aquest, proclamant-se independent i incorporant-se al nou ordre europeu o sigui a l'Est. El cap d'aquest nou Estat i autor del cop, s'anomena Kvater-nick, és coronel i la premsa diu que s'ha aprofitat per realitzar aquesta proclamació, amb el líder nacionalista Ante Pavelitch.

Un nou poble lliure a l'estil d'Eslovàquia, una escissió en la lluita recentment començada per Iugoslàvia que la situa molt críticament. Es veu de una vegada més que Hitler no oblidava a l'emancipar les prems que ell cobria, així com així, davant del fracàs que resultà la signatura d'adhesió del pacte tripartita i veure que de moment perdia aquest Estat, es veu que decidí treballar segons el sistema: "de lo perdido sacale partido".

Gran avís i un ròc de la llibertat dels homes i dels pobles, veig amb simpatia, per una banda, aquesta proclamació; mes no em faig una opinió definitiva perquè em sembla que hi ha gat amagat i a més a més, no tinc prous arguments de publicis.

Auquem encara que Hongria ha vist amb molts bons ulls tot això de Croàcia, principalment potser perquè aquest territori havia format part de l'imperi austro-hongarès fins al 1918. El regent hongarès Horthy ha llençat un manifest o millor dit ordre del dia al seu exèrcit, (és el govern el que ha fet el manifest) el qual entra també - car els alemanys ja la ven-

a Croàcia per tal de protegir la minoria hongaresa que hi vivia. Entre altres coses i bestieses, diu això que segurament no farà gaire gràcia als croates de bona fe: "Avant fins a les fronteres milenàries del Sud!"

Clar, que malgrat la poca informació que tinc, els hongaresos entraran, neperò, més que es en els territoris d'Eslovènia i en general en el que resta de Iugoslàvia a la qual segurament declararan la guerra o li faran veure declarant-li prinx ultra tenir gran interès en esmembrar l'estat iugoslau, no cal oblidar que fou la primera que signà el Pacte tripartita.

Els alemanys entraren a Zagreb, capital de Croàcia, envig de l'entusiasme, segons Berlin, el dia 10 al vespre. El terrible Napoleó del regle II poc li resta per poder dir: Europa, capital Berlin.

De particular no gran cosa; continuo fent encanels. Sense matar-milà i amb uns set hores de jornada mi'he fet dir i amb 1.300 sets d'aquests, cada dia, el qual em resulta a 65 franquets de jornada i tres lites de vi per jornada també. Si això durés tot l'any, aquest son, ja no seria tan miserable la vida de l'agricultor d'aquest departament, car amb 65 francs diaris, una reduïda família, vivria, en temps normal, una mica decent. Ara que tot va tan enas i car, no m'explia com algunes famílies poden estar tirant solament. En la normalitat, els que arriben a viure bé és instant-se de treballar festa i feina; una mena d'esclaus-voluntaris - per força si vols atendre al més preceptori decentment.

Dilluns, dia 14 d'abril

En temps de la República, a Espanya, amb era gran festa. Ara, com és natural, ja no ho és. Per tant,

res d'extraordinari durant aquesta jornada. L'ítem
essencial són els fets de guerra i els de política:

Com successos bèl·lics hi ha l'ocupació de
la capital de Iugoslàvia, Belgrade, per la Wehr-
macht i la presa de Bèrdia i Sollum, ja en Egipte,
per les forces armades germano-italianes, ajudades per
la Luftwaffe i l'aeris italiana.

En els fronts iugoslau i grec es combat acaris-
sament ajudats aquest dos països per un cos expedicio-
nari anglès i la R. A. F., ni bé sembla que la superioritat
de les germano-italianes-hongareses, particularment dels
primers, és formidable; els grecs, ni tenen algun èxit
ni després com sempre, gràcies al seu potent aliat. En
quant a la Honved o exèrcit hongarès, no fa gran cosa.

En l'ofensiva demana que característics que
pels anglesos és a l'Àfrica septentrional on ja han
perdut tota la Cirenaica i han entrat en Egipte. En can-
vi a l'Oriental no hi ha res essencial.

El fet polític important, és la signatura a
Mosú, en el viatge de retorn del Sr. Matroshka, d'un
pacte de no-agressió i d'amistat, entre el Japó i la
U. R. S. S.

Aquest cop de japonès es veu que ha apro-
fitat el viatge, tant a Berlín, Roma, Vaticà, com a Mos-
ú. Sobretot amb els Soviets ha fet un gran pas per
atreure-ve'ls després de la llarga enemistat que havien
tingut. Inclús la primera nota que per primera ve-
gada l'Estalin ha anat a ocupar un diplomàtic
estranger a l'estació, imitant idèntic al veigí fins
el moment de marxar el tren.

All! Encara hi ha una altra cosa a notar:
Així, amb motiu d'èxit Pàrgua, el Sant Pare ve

fer una abocació radiada en la qual digué coses de les seves i on demostrà una vegada més la terrible por que té l'Església catòlica de les conseqüències funestes d'aquesta guerra pel seu poder. Amb mots dolços, caritatius, cristians, vol establir com ja ens tenen acostumat, una filosofia espiritual, de submissió i de sacrifici, mentre ells exerciran una tirania material sense lògica segons leurs doctrines puix que els enormes beneficis i poders d'aquesta materialitat només van destinats a ells mateixos, i, entretant, continuen predicant submissió i sacrifici a canvi d'una vida millor en l'altre món.

Quant no es podria dir contra tota aquesta farra religiosa, de totes les religions! Totes les besties que prediquen i diuen a qui en fan veure de menyspreu per ells i pel seu, divortadament encara més típics, els escolten. Del que sembla mentida és que encara hi ha hagi tant imbecils i ignorants al món.

Dimarts, dia 15 d'abril.

Dues lletres interessants van sortir d'ahir de Berna vers els punts d'intent, però que ambdues m'interessaren molt. La una era per la meua família i l'altra es tractava d'una demanda de contracte de treball per mi, feta per un propietari d'ací. Si tinc sort en adquirir aquest contracte, podré treballar fixe per un patró qualsevol i amb les garanties, llibertats i drets que hom té en semblants casos.

Veuem que en sortirà; un diríjo molta sort car tinc necessitat de treballar malgrat el dur de la tasca, i per fer-ho voldria que fos amb tota regla per evitar qualsevol nou enmig.

Dissabte, dia 19 d'abril.

Una victòria relleu dels alemanys. Iugoslàvia ha estat envaïda, desguantada i destruïda en dotze dies. Abans al migdia la capitulació del que restava de l'exèrcit iugoslau, en fiu i ja s'ha acabat. Una vegada més Alemanya demostra la seva formidable potència bèl·lica; de nou, després de la batalla de França, les columnes blindades germàniques, anomenades "Panzerdivisionen", han entrat en joc, ajudades aquesta vegada per altres columnes terrestres especialitzades per les muntanyes. A més a més de la cooperació de l'aeri, heu hi ha vist també altra vegada, l'aeri-virena, els tubs llançadors, els paracaigudistes, etc., etc. Tot meticulosament previst i calculat el qual ha fet que, malgrat reunir l'excel·lent superioritat alemanya, ha enfundat en dotze dies un Estat d'uns 18.000.000 milions d'habitants.

Ara veu encara Grècia, la més herosa de totes les petites potències que han plantat cara a l'èxit o bé. Tanment; no obstant, tot i comptant amb el seu expedicionari anglès que tenen, la seva situació és molt crítica, fòruda.

Dilluns, dia 21 d'abril.

Després de la desaparició de Iugoslàvia novament hi ha dues coses a notar; l'una és que Bulgària reverteix certes regions frontereres veïnes i que pertanyien a l'Estat iugoslau, les quals ja ha ocupat amb el seu exèrcit. L'altra cosa important és que Karitzis o un nom paregut, que era cap del govern grec des de no fa encara tres mesos, o sigui des de que morí rotadament el seu antecessor, general Metaxas, ha mort també rotadament, el que fa el

quant president del govern grec que, consecutivament, per raons que demanep el fet, morer de manera inesperada. Sobre aquest darrer hom assegura que s'ha suicidat.

Dijous, dia 24 d'abril.

Aquest matí hem anat a Pèriers l'Elisabeth i jo. Ella per fer algunes cunyas i per acompanyar-me a mi, i jo per fotografar-me i anar al Pielcoum-let espagnol a treure el certificat de nacionalitat.

Aquest certificat me l'han demanat de Montpeller com a conseqüència de la lletra que varem tirar fa uns dies a fi d'obtenir un contracte de treball. A més a més d'això, ens demanen al meu futur patró i a mi, una sèrie de documents que calen, en vistes a fer-me no un contracte de treball com fins ara havien tingut els refugiats, sinó una carta de identitat de treballador agrícola estranger, és a dir, com per exemple els altres obrers estrangers.

Si arribo a aconseguir aquesta documentació, serà un gran pas, car deixaré d'ésser considerat com refugiats i per tant no tindrè propers als enemics i disgustos que aquesta categoria reporta. Ultra això, dins de l'agricultura, naturalment, podré lliurement treballar. A sembla que ara haurà dispost que sense donar aquesta possibilitat de treballar legalment i establen fins que ells vulguin, de pagaments; és que necessiten els francs que el camp produirà molt i nosaltres per produir no els hi podem. Cal esperar, a veure si la sort me acompanyarà, car seria una sort tenir aquesta nova documentació i després a treballar amb la millor bona voluntat sinó puc dir amb complaença.

Sobre grans fets internacionals hi ha una nova que ja preveia. Després de Iugoslàvia, Grècia segueix la mateixa sort: L'exèrcit grec d'èpire i de Macedònia ha capitulat. Han anunciat que necessi abans d'ahir a les 21'04 hores.

Sembla que les forces angleses i gregues s'embarquen vers Egipte; adoncs el rei de Grècia, Jordi II, ha quitllat ja a la illa de Creta. No obstant, hem conultat per la part oriental de Grècia, en un lloc utrocodir, els aus. Tralians ceixen para per para.

Dimendres, dia 25 d'abril.

Una lletra que acaba de rebre d'en Pol, m'invita de nou a anar a Montauban, si bé en unes condicions diferents d'abans. Ara es tractaria d'anar a fer de traductor d'uns documents oficials que la policia i la justícia del departament del Tarn i Garona, ha confiat a ell, el qual faria jo cobrant idone, jo també, la remuneració pel dit treball.

Com sigui que ell té feina a la botiga, em diu que jo m'ocuparia d'aquestes traduccions, que li podria estar-li un mes o mes i mig, que tot els problemes d'estada allà els resoldria ell, i, que, finalment, es'ha parlat al Comissari especial de policia i al Jutge de Instrucció, els quals estan d'acord en que hi veig, objectant només que aquest treball no el poden pagar gaire.

Hem resolt en consueguència, parlant amb tota la família, que tota vegada que hi ha aquestes dues personalitats que s'interessen i no volguent perdre la nova residència oficial en aquest departament, ni, si puc aconseguir, tampoc la nova documentació, que m'ha de fer-li interès que es preocupin ells de fer-me anar

ella en perfecta regla, com si fos reclamat específicament per aquest treball. D'aquesta manera, en cap casada la tasca podria retornar legalment aï en és una nova a França; i en, ni s'ha a tenir la documentació de treballador, podria cercar sempre el recurs del treball a la terra.

Comunitat: M'agradaria retornar a Montauban perquè en aquestes condicions, obtindria un justificant legal i de pas del meu desplaçament, el qual altrament no seria possible per ésser estrangera; ultra això seria una altra temporada ben passada, de bona vida i segurament d'iguals aliments, i mentrestant evitaria la meua entrega forçada als treballs de camp. I altrament sempre tindria al meu a bastament el retorn i instal·lació en aquest poble i departament. Per tant, si ho volen fer que ho facin; quin interès em hi tinc.

Una altra cosa que m'empipa una mica és que el treball de traducció és precisament sobre un procés de comunistes espanyols, començat fa un cert temps. M'empipa per tractar-se només d'ells i amb la suposició que la meua tasca pogués desfermar-los; però em reconforta contra l'inhumana suposició el fet que és un treball mecànic a fer, és a dir, que no influeix en res la sort o dissort dels pobres perseguits, puix que si no sóc jo el traductor seria un altre, o millor dit, és en Pol, el qual no és pas comunista. A més a més, veig que se'm perjudicaria en res, a la millor, arribaré a imprimir-me de certes coses d'interès i em faré un benefici i una comoditat a mi, tant més quan ja he estat detingut una vegada per la justícia francesa.

Dijous, dia 1er de Maig del 1941.

Abans d'ahir vaig començar a treballar fixe a la jornada pel meu futur patró - és que m'aproxim la demanda feta de treballador agrícola - diu moment ja, treballa en copera del qui es herolqui. Es tracta d'un propietari que encara no coneix; (no viu aei) té un regidor (administrador-director de treballs) que porta la propietat, de la qual no en coneix tampoc gaire cosa. Noies puc dir que aquest regidor, fins ara, se'n ha portat molt bé per la qüestió dels papers: asseguraria que si d'ell depengués el bon íxit, el fiedria. Actualment està tot l'expedient complet, de referir a la M^a d'Obra de l'Hercolt; per tant, cal esperar el que allà dictaminaran en definitiva.

Avui per émor 1er de Maig, Festa Internacional del Treball, no pucquem: ja rara concubela prometa dels actuals moments, un govern com el que hi ha, decreta que és la festa del treballador, tot com si estéssim en un Estat proletari o de democràcia avançada. A més a més, dev, la jornada s'ha de pagar íntegra, car excepcional que aei no ocorre. quien els treballadors que es realitzés en temps de la III República. Els patrons, obediets com anyells, oment any no protesten, i, dòcils, paguen la jornada. Quins coretes es veuen segons les circumstàncies! Veritablement que per veure cosa s'ha de veure anys. Tot aquest "cuento" sembla una canindula, però és veritat. Aquest any, aei, a França, la Festa del Treball és una realitat; en canvi, fa dos anys, en aquesta mateixa França, emanant un govern republicà-parlamentari, hom va castigar a Septfonds, un barracó de refugiats espanyols que, entre ells, dins l'exili, oren

volquer celebren el primer de Maig.

La guerra a Grècia ja s'ha acabat. Els alemanys l'han liquidada, malgrat la gran combativitat dels brans grecs, tan de guerra com en tenir seus fums quan el seu exercit de terra entra en acció. Clar que era de prevenir tot i que els grecs haurien rebut, segons sembla, una espedició amb anglès composat d'unys 60.000 homes. Així i tot, els de l'Ente eren immensament superiors en tot, sobretot els germànics ho han demostrat una vegada més; en qüestionant els italians, els polones, aquesta vegada no han fet el ridícul, car han ocupat els helens fins dins llur territori com voldrien fer. Ho temps ha, mes llavors els grecs no tenien els formidables enemics tentats apretant per la Grècia oriental.

De la Grècia que segueix lluitant, ja només queda Creta; la península, totes les illes i arxipèlags, estan en poder de l'Ente. Per aquesta darrera granilla no crec que l'ente vagi tampoc guaire bé. Han anunciat que el rei Jordi II es veuira vers Egipte. Ultra aquest fet, hem comunicat per altra banda, que a Atenes ocupada, uns generals han format un nou govern, essent-ne cap el general Tsolakoglou.

Divendres, dia 3 de maig.

A Anglaterra hem fet un canviament en el rei del govern del Sr. Churchill. Aquest continua de "premier". Com a segon, és a dir, com a futur reemplaçat i amb el nom de ministre d'Estat, hi ha un senyor que li diuen Lord Beaverbrook. Així és tot.

Dimenge, dia 4 de maig del 1941.

Existia, fa uns dies, una forta tensió anglo-irakiana. Aquest país del proper-Orient, tenia signat un acord amb els britànics sobre l'empler per aquest, de certs privilegis de tipus militar i econòmic de l'Irak. El fet és que la tensió començada, segons sembla, per la presència de massa tropes imperials britàniques dins l'Irak, ha acabat amb una extensió de l'actual conflicte a l'Àsia prinx que l'Irak i l'Anglaterra estan en guerra des d'abans d'ahir al matí. En conseqüència Bagdad ha demanat ajut al Rei i aquest com que no té contacte territorial amb l'Irak, hom diu que consulta Moscú i Ankara. Com a més conseqüència d'aquest nou fet, Turquia ha fet una mobilització parcial consultant-se amb l'Irak, l'Iran, (Perse) i Afganistan, i els Estats Units convoquen certs caps militars de l'Amèrica del Sud al mateix temps que en Roosevelt conferència amb l'ambaixador anglès, Lord Halifax.

L'extensió continental de la guerra existeix des de fa dos dies i a cada un de nos que en passa tot s'em-bolla més i més. No es pot dir encara com acabarà o millor dit com es desenvoluparà aquesta nova fase de la guerra; molt transcendenttal no crec que ho sigui ni hi cal necessàriament que és importantíssim sobretot pel petroli i per les repercussions que pugui haver-hi a la Índia en marxes vegales ja, des de l'actual conflagració, hi ha hagut seriosos disturbis de resistència als anglesos.

Pels britànics comença una nova fase de la guerra, molt delicada, tenint en compte que subsisteixen, i tot, les altres. No obstant, per què es veu una sortida possible al conflicte, no crec que sigui bona encara, no ha arribat.

Continuació
de la llibreta

nº 9, pàgines

nº 1036.